

*Fortegnelse over
Malerier og historiske Effekter
i Søofficersforeningens Lokaler
i det gamle
„Søe-Quæst-Huus“*

UDGIVET AF SØOFFICERSFORENINGEN

*Fortegnelse over
Malerier og historiske Effekter
i
Søofficersforeningens Lokaler
i det gamle
„Søe-Quæst-Huus“*

Omslagets Vignet efter Tegning af
AXEL NYGAARD

G. HONNENS DE LICHTENBERG

*Fortegnelse over
Malerier og historiske Effekter
i
Søofficersforeningens Lokaler
i det gamle
„Søe-Quæst-Huus“*

med en Indledning om dettes Historie

SØOFFICERSFORENINGEN

1954

TITELVIGNET:

Soofficersforeningens kronede S.O.F. Emblem (Signet)
er med Marineministeriets særlige Bemyndigelse benyttet
siden 1882.

VED UDSENDELSEN af dette lille Arbejde er et af de skiftende Bestyrelser længe næret Ønske blevet opfyldt: Tilvejebringelse af et Katalog over de mange Malerier m. m., som er samlet i Søofficersforeningen igennem dens snart 100-aarige Bestaaen, og som rigtigt kommer til deres Ret i Foreningens smukke Lokaler i det gamle Søkvæsthus.

Tjenesten i Søværnet lægger idag saa stort Beslag paa Søofficerernes Tid, at det kun er meget faa, der har Lejlighed til selv at fordybe sig i at udfinde, hvilke Personer og Begivenheder, der knytter sig til de fleste af Foreningens mange smukke Billeder og andre Genstande, for hvilke vi skylder Giverne Taknemmelighed og Bevis for, at de stadig mindes.

Det forekommer mig derfor meget værdifuldt, at Foreningens Forretningsfører, Fuldmægtig, Soløjtnant (R) G. HONNENS DE LICHTENBERG igennem et møjsommeligt og meget grundigt og dygtigt Arbejde har frembragt denne Fører gennem Foreningens Lokaler og derved har givet Medlemmerne en let Adgang til at uddybe Kendskabet til Mindeerne om vor Flaades Historie og dens Mænd og har sikret disse Oplysninger for Eftertiden.

Det er mig en kær Pligt og en Glæde paa Foreningens Vegne at takke Fuldmægtig Honnens de Lichtenberg for denne hans smukke Indsats overfor Søofficersforeningen.

Søofficersforeningen ønsker ogsaa at udtrykke sine bedste Tak til DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI for den smukke Trykning og Opsætning, ligesom der ogsaa skal lyde en Tak til alle de mange, der paa forskellig Maade har hjulpet under Værkets Udarbejdelse.

S Ø K V Æ S T H U S E T. 1 J A N U A R 1 9 5 4

KOMMANDØR
FORMAND

DETTE SKRIFT, der er tænkt som Vejledning ved en Rundgang gennem Foreningens Lokaler i Søkvæsthuset, er baseret paa Placeringen den 1. Januar 1954 og udarbejdet af Søofficersforeningens Forretningsfører, Fuldmægtig, Søløjtnant (R) *G. Hommens de Lichtenberg*, paa Grundlag af Oplysninger i Foreningens Arkiv og forskellige ældre Inventariefortegnelser m. m.

De vaabentekniske Oplysninger ved Museumsinspektør, mag. art. Fru *Ada Bruhn Hoffmeyer*, Tøjhusmuseet.

Kommandørkaptajn *H. F. Kiær*, Marinens Bibliotek, har velvilligst gennemgaaet Manuskriptet, ligesom Marinehistorikeren, Kommandørkaptajn *R. Steen Steensen* m. fl. paa forskellig Maade har bistaaet med Raad og Vejledning under Udarbejdelsen.

Efter hver dansk Søofficers Navn er anført: RR. efterfulgt af et Tal, der svarer til vedkommendes Officersnummer efter den saakaldte »Raben-Rulle« fra *Tordenskiolds* Tid (1720), som stadig følges i »Haandbog for Søværnet« – endvidere ogsaa vedkommendes Fødsels- og evt. Dødsaar.

For danske Orlogsskibe er saavidt muligt anført Bygge- og Udrangeringsaar.

De angivne Vurderingsbeløb stammer fra Kunsthandler *A. Bruun Rasmussens* Vurdering af S.O.F.s Malerier til Brandforsikring i 1944. Naar disse Vurderinger er medtaget, skyldes det, at man i Forbindelse med den Affektionsværdi, som Billederne har for Foreningens Medlemmer, tillige gerne vil give et Indtryk af Billedernes kunstneriske og dermed reelle Værdi.

Genstande med *kursiveret* Nr. tilhører SØE-LIEUTENANT-SELKABET, de øvrige er, naar intet andet er bemærket, Søofficersforeningens Ejendom.

Forkortelser: S.O.F. = Søofficersforeningen

S.L.S. = Søe-Lieutenant-Selskabet

[] = Forfatterens supplerende Oplysninger til Citater o. l.

SØKVÆSTHUSET

Lidt om Bygningskomplekset og hvad der knytter sig hertil paa Grundlag af Oplysninger i Værker af *H. D. Lind*, *H. G. Garde*, *C. Elling & Sten Møller*, *Fru Johanne Luise Heiberg* m.fl. samt mundtlige Meddelelser fra Arkitekt *Waagepetersen*, Søværnets Bygningsvæsen, og Direktør *Godtfred Skjerne*, Musikhistorisk Museum, m.fl.

OMKRING Aar 1618 blev det første Sygehus paa Bremerholm (Baadsmændenes Sygehus) oprettet, men denne Institution og dens Bygning kom dog snart i Forfald. En af den Grund paa privat Initiativ i 1658 ombaaren Kollekt gav et saa godt Udbytte af »milde Gaver«, at der herfor kunde dannes en Fond til Oprettelse af et Kvæsthus for saarede og kvæstede Baadsfolk, som blev Grundlaget for den senere »Søkvæsthusfond«s betydelige Kapitalformue. Fondens først kendte Fundats er dateret: Anno 1659 den 17. Nov. og indledes med Ordene:

Vi Christian den Femte etc. Giøre alle witterlig: At saasom det nødvendig udkrævet udi en velskikket Regiering udi fredelige Tider, at drage Omsorg for deres Beste, som udi Krigs-Tider skulle stride for Land og Riger...

En senere Fundats er dateret 29. 7. 1674, en tredie 13. 7. 1682. Fonden voksede gennem henved 200 Aar – dels ved tvungne procentvise Bidrag fra Flaadens Personel, dels ved enkelte Statstilskud og endelig gennem frivillige Bidrag.

Af een i 1677 udstedt »Collectbog«, hvorved der opfordres til at contribuere til Stiftelsen, fremgaar det, at der indkom betydelige Gaver. 11. 6. 1683 var Kvæsthusets Capitaler ansatte til 76.153 Rdl., og omkring 1850 ejede Søkvæsthusfonden ialt over 775.000 Rdl.

Oprindeligt havde det første Hospital været fælles for Land- og Søetaten med det særlige Formaal at befri Staden København for Udgifter til Syge og Saaredes Pleje i Krigs- og Ekviperingstid.¹⁾ Fra 1690 blev det udeluk-

¹⁾ Ekviperingstid = Udrustning til Togt.

kende et Hospital for Flaadens Folk, det rummede 1380 Patienter og virkede under Navnet *Søe-Qvæst-Huset* tillige som Invalidestiftelse og Fattigforsørgelsesanstalt. Det blev flyttet til en større Bygning paa Bremerholm, i 1668 flyttedes det til »Børnehuset« paa Christianshavn, 1675 til »Guldhuset« i Rigensgade og i 1684 til Admiral *Jens Rodstens*²⁾ Ejendom paa Sct. Annæ Plads, hvor *D.F.D.S.* nu har sit Hovedkontor³⁾. I *Giødesens* Værk om *Henrik Gerner* tales om »et Vaaningshus paa saakaldte Bagges Plads ud til Toldbod Gade, og den derved liggende Hauge, som er Qvæsthuset tilhørende«. – Under *Niels Inels*⁴⁾ store Organisationsperiode blev Søkvæsthuset i 1674 underlagt Admiralitetet, og fra 1682 maatte det kun optage de i Kongens Tjeneste saarede. Samme Aar tillagdes det en Indtægt gennem »Tavle- og Blokpenge« fra Gudstjenester, ligesom der i adskillige Aar foran selve Søkvæsthuset var opstillet en Blok til Indsamling af Pengegaver.

I 1693 udvidedes Virksomheden til ogsaa at omfatte Flaadens almindelige Sygepleje i Fredstid, og fra Aaret 1721 har man Efterretninger om, at »Qvæsthusfonden« – dels udredede Pension til ca. 200 Personer, »som ikke havde det nødvendigeste til Livets Ophold – [dels] udbetalte Pensioner til Enker efter Søe-Etatens Officerer og Betjenter,« hvilket i 1776 beregnedes til 7000 Rdl. aarligt. Da det imidlertid ved den almindelige Enkekasses Oprettelse var befaleet, at enhver skulde »forsørge« sin Enke i denne Kasse, bestemtes det i 1796, at kun trængende Enker maatte foreslaas til Pension fra Fonden.

I 1752 fik Søkvæsthuset tillagt Andel i Prisepengene, og for yderligere at ophjælpe Fonden, af hvilken der »blev uddelt Pensioner til det Mandskab, som i Kongens Tjeneste var blevet udueligt til at erhverve sig det

²⁾ Jens Rodsten f. 1633, † 1706.

³⁾ Paa denne Bygnings Gaardside er indmuret en Tavle med følgende Inskription:

Valetudinarium sauciorum,

qvod providentissima Augustissimi Regis CHRISTIANI QVINTI cura erexit, locupletavit, ut, qvi membra publico regnorum bono impendunt, hic ægritudinum inveniant solatium, fomenta sanitatem. Anno 1685.

Oversættelse:

Med enestaaende Forudseenhed lod Hans Majestæt Kong Christian den Femte dette Kvæsthus rejse og udstyre, for at de, som ofre Lemmerne til Rigernes offentlige bedste, her kan finde Trøst, Lindring og Helbredelse for deres Lidelser. I Aaret 1685.

⁴⁾ N. I. f. 1629, † 1697. Vedrørende Navnet *Inel* se Noten nederst Side 70.

Fornødne og til Enker og Faderløse«, købtes i 1753 sammen med Københavns Fattigvæsen *Assistenshuset* af Justitsraad *Jentofts* Enke. Fattigvæsenet udkøbtes dog kort efter mod 6000 Rdl. + en årlig Afgift paa 1000 Rdl., hvoraf de 400 indtil 1852 tilfød Straffeanstalten paa Christianshavn (det tidligere af Fattigvæsenet drevne »Børnehus«), og Søkvesthuset beholdt *privilegium exclusivum* paa at holde et »Laane- eller Assistance Huus i Kjøbenhavn«. Forbindelsen mellem Kvæsthuset og det kgl. Assistenshus i Nybrogade, som havde fælles Direktion, bevaredes helt til Fondens Opløsning i 1860; saa sent som dette Aar finder man i Haandbog for Søværnet endnu Assistenshuset opført som hørende til Søværnet. Paa Christian VI.s Tid er ogsaa BØRSEN og alle dens Boders Leje[indtægter] overdraget til Kvæsthuset.

Kvæsthusfonden havde dog ogsaa andre Indtægter, saaledes bestemtes det i Kong Frederik V.s *Krigs-Artikels-Brev for Land Tienesten ved Søe Etaten* (1756), at alle Boder – efter visse Fradrag – skulde tilfalde denne Fond. Ligeledes var det bestemt, at enhver Officer, der forfremmedes, den første Maaned til Søkvesthuset skulde afstaa Forskellen i Lønning mellem den Grad, han forlod, og den, han rykkede op i.

I 1776 vedtoges det, at Søetaten skulde afstaa den gamle Kvæsthusbygning, hvis Beliggenhed i Sct. Annæ Plads Kvarteret vi op til vore Dage mindes gennem Navnene: *Kvæsthusgade* og *Kvæsthusbroen*, og Opfostringshusets nye Bygning paa Christianshavn fandtes velegnet til at huse Mariens humanitære Institution.

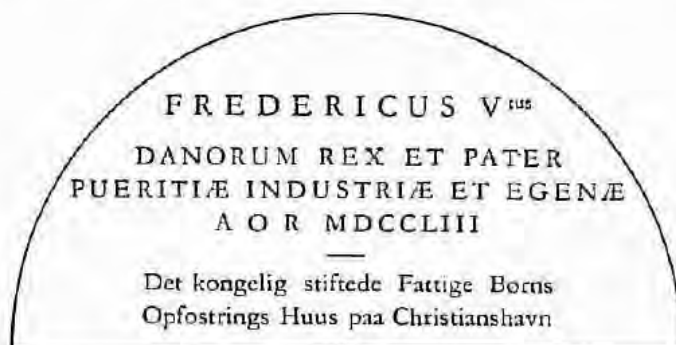
I AARET 1753 havde Kong Frederik V stiftet det kgl. Opfostringshus, som grundlagdes – dels ved Gaver fra Majestæten og det kongelige Hus – dels ved en Indsamling over hele Riget, og i 1754/55 opførtes et Bygningskompleks i Overgaden oven Vandet⁶⁾ af Ober Land Bygmester og Justits Raad *J. C. Couradi* til Brug for denne Stiftelse. Kongen skænkede Grun-

⁶⁾ Oprindeligt deltes Christianshavn i to Dele; den Del, der laa mellem Havnen og Kanalen kaldtes for *Nederbyen* i Modsetning til *Overbyen* mellem Kanalen og Volden. Herfra stammer de to ejendommelige Gadenavne, idet den nuv. Overgaden o/V. paa et Kort fra 1627–30 er betegnet som *Offuergaden* og den vestlige Kanalgade for *Nedergade* paa samme Maade som Sct. Annægade henholdsvis W. og E. for Kanalen hed: Sct. Annæ Neder- og Sct. Annæ Offuergade.

Paa et Kort fra 1636 ses de førstnævnte Gadenavne at være ændret til henholdsvis *Offuergaden offuen* og *neden Vandet*. I en kort Periode hed den første *over Vandet*, men i ca. 200 Aar

den og en Pengesum hertil, ligesom Opførelsen støttedes gennem forskellige Begunstigelser; Byggesummen androg ca. 20.000 Rdl., og Bygningen blev som alle de øvrige i Kvarteret bygget paa Pæle paa opfyldt Grund.

Opfostringshuset havde dog kun til Huse i denne Bygning i en kortere Aarrække. Paa et gammelt, udateret Stik i Søofficersforeningens Forhal har Frontispicen paa Bygningens Kanalside følgende Inskription:⁶⁾

Denne Indskrift er imidlertid forlængst forsvundet, og til Aflosning af en senere Inskription: *Søværnets Underofficersskole* er Frontispicen udstyret med sin nuværende Dekoration af maritim-martialske Symboler (Flag, Kanoner, Søminer m. v.). Af Ydre staar Hovedbygningen i alt væsentlig uændret efter ovennævnte Stik at domme, kun er Frontispicerne over Resalitterne⁷⁾ i hver Ende nu forsvundet (hvis man tør stole paa Stikkets Paalidelighed), ligesom den øverste Række af Kvistvinduer, som endnu ses paa et Fotografi fra 1865, formodentlig er forsvundet ved Bygningens Restaurering sidst i 60'erne.

Ved et Mageskifte i 1777 overtog *Søe-Qvæst-Huuset* Opfostringshuskomplekset paa Christianshavn, hvor man for at afrunde Arealet tillige

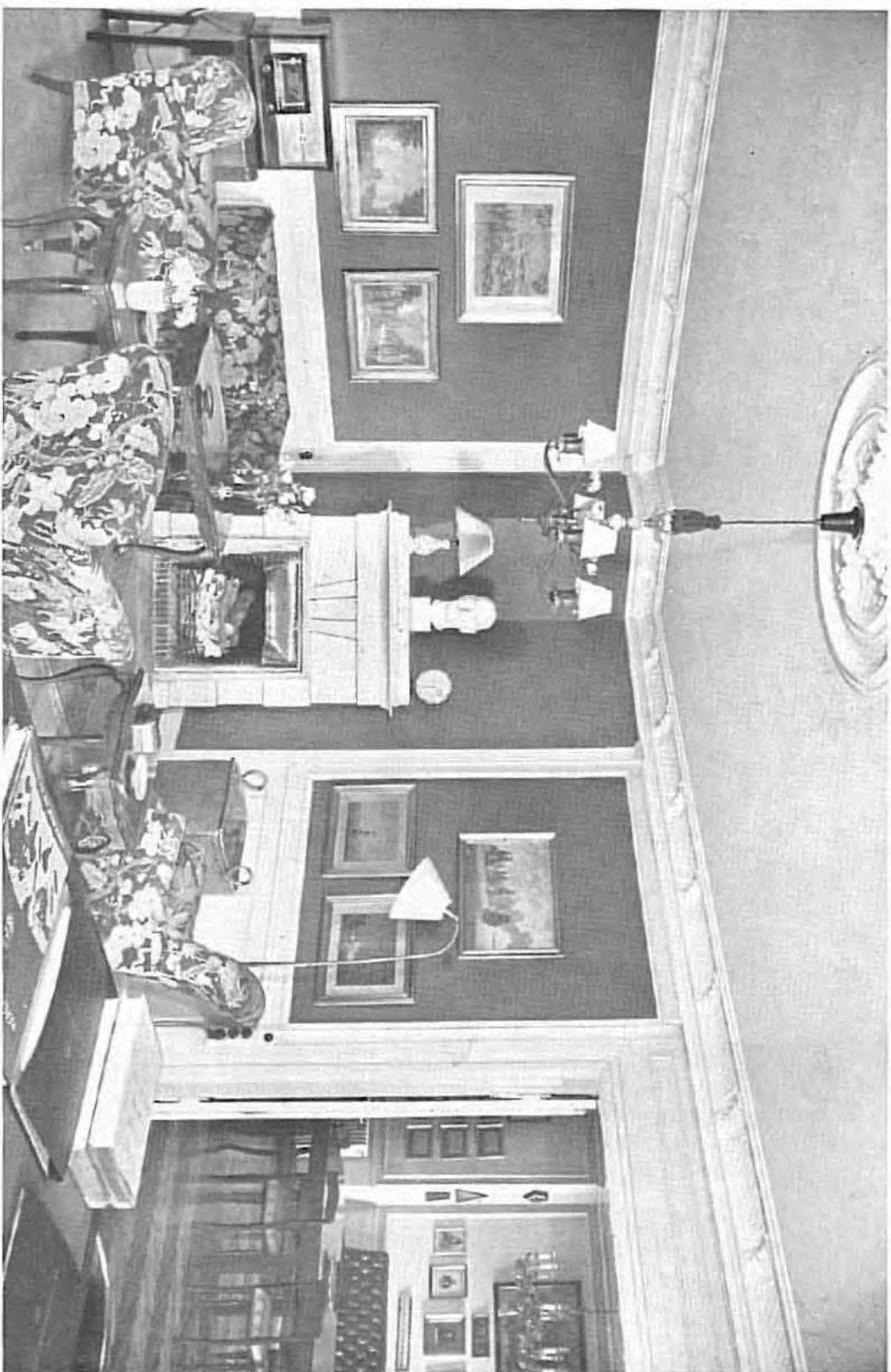
har Betegnelsen *oven* og *neden* været bevaret i disse Gadenavne – der egentlig betegner en Gade med en Kanal i Midten, de lige Husnumre findes saaledes kun i Overgaden *oven* V. og de ulige *neden* Vandet.

(*Villb. Lorenzen*. Haandtegnede Kort over Kbhv. 1600–1660).

I 1764 indberettes, at i *Canalen paa Christianshavn* forbi Opfostringshuset er Vandet saa grundt, at ingen Jolle kan flyde der igiennem. I en Indberetning af 1790 tales der om Dannelse af Banker i samme Kanal, saa end ikke Sprøjtepramme kan flyde forbi.

⁶⁾ »Frederik den Femte, Danskernes Konge og de flittige og trængende Børns Fader. Anno 1753«.

⁷⁾ Resalit=Fremspringende Facadeparti, f. Eks. i en Bygning's Ende- eller Midterparti.

PARTI FRA KAMINSTUEN, TIL HØJRE BIBLIOTEKET

købte nogle mindre Ejendomme mellem Hovedbygningen og Baadsmandsstræde, ligesom Pladsen bag *Vor Frelses Kirke*, hvor et her staaende Krudttaarn blev nedrevet, tillagdes Ejendommen. Samtidig tillodes det at inddrage den NE.-lige Del af Dronningensgade, som løb op gennem den nu udvidede Grund – Søkvesthusets Bagbygning flugter stadig med denne Gadelinie – mod at Gaden blev flyttet til Arealets østlige Begrænsning, den nuværende Prinsessegade. Vedligeholdelsespligten for sidstnævnte Gade, hvis oprindelige Navn var *Printzensgade*, fra Baadsmandsstræde og nordefter, som i Dag paahviler Søværnet, stammer formentlig fra denne Gadeflytning. Dengang gik Prinsessegade kun til Vejgaflen ved den nuværende Burmeistersgade, hvor den endte ved Strandkanten. Da Prinsessegade ved senere Opfyldning førtes videre og via Værftsbroen forbandtes med Holmen, fik Søværnet ogsaa paalagt Vedligeholdelsen af denne Strækning.

Ved Opgivelsen af Bygningen i Kvæsthusgade fik Søkvesthuset tillagt en aarlig Godtgørelse paa 300 Rdl. for Tab af Kælderleje og Bolværkspenge, en Ydelse, som først ophørte midt i forrige Aarhundrede.

Flytningen, der oprindeligt var planlagt til Paasken 1777, fandt imidlertid først Sted sent paa Aaret, og Grunden hertil var ifølge et gammelt Citat:

»...da de af Byen udførte Urenligheder hidtil vare lagte bag ved Bygningen, og det ansaaes for skadeligt for de syge at flytte dem til det nye Huus, førend der var anvist en anden Plads dertil...«

Efter Indrykningen i det nye Bygningskompleks benyttedes Søkvesthuset fortsat som Syge- og Fattighus samt Pensioneringsanstalt og »Lemme-Forflegningshuus« for Søetaten, og det havde rundelige Indtægter.

I »Holmens Bygningshistorie« af *Elling* og *Sten Møller* berettes, at i 1779 blev den forhaandenværende Fattigbygning bag Hovedbygningen forhøjet med 2 Stokværk; den brændte i 1838, men blev straks genopført til Anvendelse som Embedsboliger og Kontorer. I 1781 blev en ny Sygehusfløj (mod Baadsmandsstræde) opført. Dens Facader til Baadsmandsstræde og Overgaden er forsynet med Rokoko-Lisener⁹⁾ for at harmonere med Hovedbygningen fra 1750'erne. Ind mod Gaarden staar dens glatte Murflader i en klassisk enkel Form med Dorenes Sandstens-

⁹⁾ Lisen = svagt fremspringende firkantede Murpiller uden Base og Kapitel.

Overliggere som Facadens eneste Ornament. Endelig nævnes i *Giødesens* Mindeskrift over *Henrik Gerner*, at Flaadens berømte Fabrikmester »har ventileret Søkvesthusets Lemme- og Sygestuer«.

Et Par Aar senere blev den gamle Hovedbygning repareret fra Kælder til Kvist (Resol. af 5. 3. 1783), men først i Maj 1789 paabegyndtes Opførelsen af den Forbindelsesbygning mellem Fattig- og Sygebygningerne, som var projekteret i 1780. Dette Hus opførtes som en prunkløs Bygning, fire Fag lang og tre Etager høj, hvori der i den nederste Etage, der har dobbelt Højde, indrettedes en Kirke, hvor Skibs-Præsterne daglig holdt Morgen- og Aftenbøn for de kvæstede, og hver Søndag prædikede skiftevis efter Provstens Anordning – »mens i deres Fraværelse Capellanerne til Holmen dem derudi betiene«. Iflg. Resol. af 28. 4. 1819 bestemtes, at Guds-tjenesten her maatte ophøre, saa længe Stiftelsen ikke brugtes som Hospital.

Efter Slaget paa Rheden den 2den April 1801 var Søkvesthuset i Funktion som Hospital for saarede Krigere, idet det af Beretningerne fremgaar, at de saarede fra de danske Skibe bragtes hertil.

At Søkvesthusets Bygninger i ældre Tider benyttedes til andre Formaal end blot »Søhospital«, ses bl. a. deraf, at det i 1811 blev befaleet »at de engelske Krigsfanger, som hidtil havde været under Bevogtning i Søe-Qvæsthuset, skulde flyttes til Næstved, og Qvæsthusets 3die Etage overlades til Sygestuer for Landmilitairet«.

Adskillelsen mellem Danmark og Norge i 1814 indvirkede stærkt paa Institutionens økonomiske Forhold. Paa Basis af Formuen og Værdien af Stiftelsens Bygninger sattes Norges Andel i Fonden til $\frac{2}{11}$ af den beregnede Formue. Fra 1. 1. 1814 overtog Norge selv Marinens tidligere norske Pensioner og Almisser, imod at der samtidig udbetaltes en Sum paa 51.110 Rbd. S.V. og 4400 Rbd. Sedler, og endnu den Dag i Dag eksisterer »Sjøkvesthuskassen« som saadan under det norske Søforsvars Domæne.

I 1816 bestemtes, at det i 1806 i Nyboder byggede »Søetatens Hospital«⁹⁾ i Fredstid ogsaa skulde optage de syge fra Skibene mod Refusion herfor fra Søkvesthusfonden. Dermed ophørte Kvæsthusets Opgave som

⁹⁾ Søetatens Hospital i Nyboder blev i 1887 erklæret for uanvendeligt som Hospital. Det var senest benyttet som Epidemihospital for Garnisonssygehuset i Rigersgade, men blev nedrevet 1900.

Sygehus, medens Fonden fortsat skulde være den økonomiske Basis for Marinens Sygeforsorg.

Der skulde imidlertid snart efter findes en hel anden Anvendelse for Søkvesthuskomplekset.

Den 25. 6. 1817 gjorde Fangerne i Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset paa Christianshavns Torv Oprør og afbrændte Hovedbygningen og Dele af de andre Fængselsbygninger, saaledes at nogle af Fangerne maatte anbringes andre Steder.

Paa selve Oprørsdagen afholdtes Standret i Søkvesthusets Gaard, og den paafølgende Dag anbragtes de kvindelige Fanger, ca. 120, paa Søkvesthusets Lofter, hvor de blev beskæftiget med Spinderi. 4. 11. 1818 resolveredes, at den vestre Floj af Komplekset ud mod Baadsmadsstræde skulde udlejes til Københavns Fattigvæsen for deri at indrette et Tvangsarbejdshus. Samme Aar bestemtes det, at det gamle Søkvesthus skal købes og »indrettes til den ringeste Klasse af Forbrydere« – denne Plan blev dog ikke realiseret, derimod blev Sidefløjen i 1821 indrettet til at huse Mandsfanger fra Forbedringshuset, og i Tiden omkring 1865 havde »Søetatens Kachotter« til Huse i *Søkvesthusets* Loftsetage. I begge de nævnte Bygninger kan man endnu finde enkelte rigtige Fængselsdøre med Slaa, Bolt og Kighul med udvendig Skydeklap.

Under denne Periode blev Kirkerummet, der nu benyttes som Vaskehus, indrettet til fælles Kirke for Fangerne. Indtil for faa Aar siden var der endnu Adgang hertil fra Mandsfængslet ad en Gang over Porten i Vaskehusbygningen. Da det nye Kvindefængsel over for Vor Frelsers Kirke (nu Beboelseskomplekset »St. Annæ Gaard«) blev taget i Brug i 1864, og Straffeanstalten, som Tugthuset nu kaldtes, i 1866 havde faaet en ny Hovedbygning m. m., rømmede Fængselsvæsenet Søkvesthuskomplekset efter godt 50 Aars Benyttelse, og Bygningerne fik nu en haardt tiltrængt Reparation.

Tid efter anden er der solgt fra af Stiftelsens Areal, saaledes er »Søetatens Enkebolig« i Baadsmadsstræde opført paa et Stykke af Søkvesthusets Grund. To Gange er der afhændet Arealer til »Treschows Stiftelse«, sidste Gang – i 1852 – solgtes samtidig en Grund paa ca. 4800 □ Alen til Skibbygmester *E. P. Bonnesen* til et Baadebyggeri. Det drejede sig om Grundstykket mellem Marinehospitalet og den nuværende Lillebilholde-

plads. Da Strandlinien krydsede den nuværende Prinsessegade omtrent ved Burmeistersgades Sporvognsstoppested, var der let Adgang til her at sætte Baadene i Vandet.

Fra 1852 byggede *Bornesen* paa dette lille Værft ca. 20 Roredningsbaade til *Det danske Redningsvæsen* – først efter at han ophørte sin Virksomhed i 1875 overgik dette Arbejde til Orlogsværftet.

Endelig har ogsaa Dele af Søkvæsthusets Areal været udlejet, dels til Gartneri, dels til Tommerplads, medens Søartilleriet i Modsætning hertil i 1835 maatte afstaa den saakaldte »Oliemøllehave« i *Sophie Hedvigs Bastion* (paa Christianshavns Vold, lige over for Søartilleriets Laboratorium paa Arsenaløen) til *Søkvæsthuset*. Her fandtes »et muret Lysthus og mange fortræffelige Frugttræer«.

Havehuset (den tidligere Fattighusfløj) benævntes paa den Tid for Hovedbygningen eller blot *Søkvæsthuset*; det blev efterhaanden brugt til Kontorer og Beboelse, ligesom det ogsaa blev udlejet til private.

Den 12. 10. 1844 flyttede Digteren, Direktør for Det kgl. Teater, *Johan Ludvig Heiberg* med sin Frue, Danmarks store Skuespillerinde, *Johanne Luise Heiberg* ind i Havehusets Stueetage. Fru *Heiberg* følte sig oprindelig meget trykket af de store Fængselsbygninger og Fangernes Nærværelse, men særlig Udsigten mod Syd, mod Haverne og Christianshavns Vold betog hende meget, og hun kom til at befinde sig særdeles vel herude.

Den Have, som stadig hører til Stuelejligheden, anlagde Fru *Heiberg* paa bar Jord, og hun omfattede dens Vækst med megen Interesse i de næsten 20 Aar, Opholdet i Søkvæsthuset varede. I Haven vises endnu et Egetræ, der efter Sigende skal være plantet af den berømte Kunstnerinde.

Heiberg selv havde yderligere faaet Raadighed over 2 Værelser i 2den Etage, hvor han med megen Iver dyrkede Astronomi. Medens han tilbragte sine Aftner – ofte til langt ud paa Natten – med Kikkerter, Observationer og Beregninger, nød Fru *Heiberg* den landlige Stemning og fandt hyppigt Vej til Klaveret, hvor hun sang og spillede, ja endog komponerede lettere Melodier. Opholdet her i Amagers Nærhed – dengang en flad, frodig og landlig Idyl helt op til Byens Volde – betog hende saa stærkt, at hun her fik Ideen til og skrev den kendte, yndefulde Vaudeville »En Søndag paa Amager«, til hvis populære Sange hun ogsaa komponerede Melodierne.

I dette eksklusive Heibergske Hjem, hvor ogsaa Heibergs Moder, Forfatterinden *Thomasine Gyllembourg* boede til sin Død i 1856, mødtes mange af Datidens Skønaander med kendte Politikere og Handelsfolk. Det blev Samlingssted for Tidens kulturelt interesserede Personligheder.¹⁰⁾

Det berømte Pars Silhuetter paa een i Havehusets Facade indsat Marmorplade med Indskriften:

HER BOEDE
JOHAN LUDVIG HEIBERG OG
JOHANNE LUISE HEIBERG

minder om denne Søkvæsthusets litterære Periode.¹¹⁾

I 1853 udbrød den store Koleraepidemi i København. I Søkvæsthuset indrettedes et Hospital for Flaadens syge Mandskab, der *ikke* havde Kolera, medens »Soetatens Hospital« paa Hjørnet af det nuværende Gammel Vagt og Fredericiagade i Nyboder udelukkende modtog Kolerapatienter. Alle Søkvæsthusets Beboere maatte derfor afstaa nogle Værelser til Sygestuer, og Fru *Heiberg* aabnede sin Have for de oppegaaende Patienter.

I 1867 blev Hovedbygningen indrettet som Kaserne for Søværnets værnepligtige Underkonstabler (Orlogsværftets Vagtmandskab) og ses derfor ofte omtalt som »Christianshavns Kaserne« eller »Søværnets Kaserne«. Oprindelig var Tøjmasteren ved Søartilleriet Kasernekommandant, men allerede i 1868 blev denne Post et selvstændigt Embede. Da Marinens Underofficersskole — den senere Dæksofficerselevskole — samme Aar blev oprettet, indkasereredes Eleverne her, og fra 1888 fandt Undervisningen ogsaa Sted i denne Bygning, hvorfor Skolen overtog hele Hovedbygningen, og samtidig nedlagdes Posten som Kasernekommandant. I Skolegaarden blev der til Undervisningsbrug opstillet en Øvelsesmast med Ræer, og i Gaardens Brolægning kan man endnu i Dag tydeligt se, hvor det Plankeværk, der adskilte Skolens og *Søkvæsthusets* Gaarde, har gaaet.

¹⁰⁾ Det er, da Fru Heiberg en Aften kører fra det kgl. Teater til sit Hjem i Søkvæsthuset, at Vagtkommandøren ved Nationalbanken — p. G. af Krigen var Vagterne i København i 1848 besat af Studenterkorpset — lod Vagten raabe ud for Fru Heiberg. (*J. Helms: Soldaterliv*).

¹¹⁾ Marmorpladen blev i 1935 opsat af Stenhuggerfirmaet *P. Sehnøng*.

En Del af Baadsmandsstræde-Fløjen har omkring Aarhundredskiftet været benyttet til Indkaserneering af Underofficerer og Mandskab under Klargøringen af den russiske Krydser BOJARIN, der blev bygget paa Burmeister & Wains Skibsværft paa Refshaleoen 1900/01. Russiske Folkesange og Balalejkaklang skabte paa milde Sommeraftner en egen fremmedartet Stemning i det gamle *Qvæsthus*' Gaard.

Paa Grund af den store Etagehøjde i Sidefløjen har denne i den seneste Tid været knap saa anvendelig. Christianshavns Arbejdsstuer har haft Lokale her, ligesom der i en Aarrække var Soldaterhjem med fastboende Bestyrer (til hvem en Lejlighed med mindre Loftshøjde blev indrettet). Kælderetagen har været udlejet til Hestestald og Detailforretninger, og i Elevskolens Gymnastiksal i 1ste Etage var der for 2den Verdenskrig Kunstafstøbningssamling (Willumsens Samlinger), ligesom »Biblioteket for Marinens Underklasser« har haft til Huse her. Siden 1933 har hele Sidebygningen været overtaget af Rigs- og Landsarkivet til Depotbygning. Under Spansksyge-Epidemien i den første Verdenskrigs Dage fungerede Søkvæsthuset for sidste Gang som Hospital, idet der i Hovedbygningens Stueetage var indrettet et Nøddlasaret.

SELVE *Søkvæsthusfonden* er efterhaanden paa forskellig Maade smuldret bort. I Aarene 1850-62 foretoges en Række Undersøgelser og Forhandlinger vedrørende Fondens Formaal, Formue, m.v. Allerede i 1851 henlagdes en væsentlig Del af Formuen til Invalidefonden – og denne blev i 1904 inddraget i Statskassen. Af Hensyn til Staden Københavns Paaberaabelse af det gamle Tilsagn om Fritagelse for Indkvarteringsbyrde og Udgifter til Saarede og Syges Pleje blev der i 1861 henlagt 440.000 Rdl. under Marineministeriets Bestyrelse – Renterne heraf gik til Flaadens Sygeforsorg, medens Kapitalen skulde bruges til et eventuelt »Sø-hospital«.

Samtidig blev alle de mange gamle Ydelser og Forpligtigelser af forskellig Art ophævet, Ejendomsforholdene vedrørende Søkvæsthuskomplekset klarlagdes derhen, at Finansministeriet blev den reelle Ejer, medens Søværnet har Brugsretten af Komplekset. Ved samme Lejlighed ophørte ogsaa Forbindelsen med det kgl. Assistenshus, som henlagdes direkte under Finansministeriet.

I 1900 benyttede man 200.000 Kr. af Restkapitalen til at bygge det for Hæren og Flaaden fælles Epidemihospital paa Jagtvejen – nu en Del af Københavns Militærhospital. Den sidste Rest af Søkvesthusfondens een Gang saa store Formue medgik til Opførelsen af *Marinehospitalet* i Prinsessegade i 1913 – det blev for Fondens Midler bygget paa en Del af Søkvesthusets Grund. Dette Hospital nedlagdes i 1928, og Bygningen solgtes til Socialministeriet, der indrettede den til Aandssvageanstalt; under Besættelsen var den i Brug som midlertidig dansk Artillerikasernes og husede til Slut tyske Flygtninge. I 1949 købte Københavns Kommune Bygningen, der efter en grundig Ombygning blev taget i Brug som *Christianshavns Skole* i 1951.

I Søkvesthusets Hovedbygning blev der efter D. O. E.-Skolens Ophævelse i 1932 indrettet en Tjenestebolig for Viceadmiralen, medens Fyr- og Vagervæsenet, Lodsvæsenet og Marinens Bibliotek rykkede ind i de øvrige Lokaler.

Da man i 1940 ikke længere ønskede at anvende Viceadmiralsboligen som saadan, opstod den Tanke at lade *Soofficersforeningen* rykke ind her. Vel havde Foreningen haft til Huse i *Odd Fellow Palæets* Nordfløj i ca. 52 Aar, men Pladsforholdene var smaa, og Uvilje fra Ejernes Side til at lade udføre nødvendige og af Sundhedsautoriteterne paakrævede Istand sættelser og Forbedringer gjorde, at det ved en Urafstemning vedtoges at flytte til de paa mange Maader bedre Lokaler i Søkvesthuset – selvom dette laa noget mere ubekvemt end Lokalerne i Bredgade.

Flytningen fandt Sted i September 1942, og Lokalerne blev første Gang benyttet, da Orlogsværftet den 6. 10. 1942 fejrede sit 250 Aars Jubilæum ved en Frokost her.

Soofficersforeningen havde selv planlagt en Indvielsesfest til den 10. Oktober samme Aar, men denne maatte paa Grund af Besættelsetidens »Telegramkrise« aflyses. Af sikkerhedsmæssige Grunde blev S.O.F.s og S.L.S.' værdifuldeste Malerier m. m. straks efter 29. August 1943 bragt ud af Huset, og da Besættelsesmagten kort efter overtog Feltartilleriets midlertidige Depoter i Sidefløjen og fjernede disse, efterlodes et 6-Mands Vagthold i Søkvesthuset. Denne »Sauvegarde« af gamle tyske Reserver hyggede sig i Hovedbygningens Kælderetage. Hvad de egentlig

bevogtede, vidste de vist ikke selv, og efter ca. 1 Aars Forløb forsvandt de en skønne Dag.

Det 200-aarige Søkvesthuskompleks, der i 1918 blev fredet i Klasse A, er dog ikke nogen Attrap i Dag. Livet pulserer stadig bag de gamle Mure med Kontorer og Foreningslokaler i Forhuset, medens Havehuset bruges til Boliger for Søofficerer, ligesom ogsaa Holmens Provst fra 1938 har haft sin Tjenestebolig her. I Stueetagen blev der i 1952 indrettet en Lejlighed til den Øverstkommanderende for Atlantpagtens Styrker i Nordeuropa, og i Haveanlæggene viser den nye Tid sig i Form af de to Bunkers, som er støbt her.

Og netop her mødes Fortid og Nutid, idet man under Gravearbejdet til den paa den tidligere Tennisbane beliggende Bunker for nylig stødte paa en underjordisk Trækonstruktion, en Art skraatliggende Gulvflade. Der er ingen Tvivl om, at det er Resterne af et gammelt Slæbested, thi paa det i Indledningen omtalte gamle Stik ses Strandkanten gaaende tæt Nord for Søkvesthusets nordlige Port, hvorfra den forløb skraat bagom Havehuset over mod den nuværende Enkebolig.

De paa hver Side af Hovedbygningens Indgangsdøre parvis anbragte »Pyntekanoner« er 1-pundige Falkonetter fra 1808, der formodentlig har været anvendt under Kanonbaadskrigen. Senere er de brugt som Signalmidler i Fyrskibene. Rapperterne, der er forfærdiget omkring 1930, er ukorrekte, da Falkonetterne altid anbragtes i en Gaffel paa Lønning, Pullert eller andre Steder i Skibene.

I Stueetagen i Opgang B ses Elevskolens gamle Skoleur.

II

FORHALLEN

DEN med Garderoben sammenbyggede Forhal indrettedes i sin nuværende Skikkelse ved Søofficersforeningens Indflytning i 1942; sammen med Økonomaens Beboelse og *Kongesalen* havde den udgjort Soveværelser m. m. i den tidligere Viceadmiralsbolig.

Det store Spejl og de to hvide Sofaer stammer fra Lokalerne i Bredgade, hvor Sofaerne – der dengang var mørke – her stod bagest i Spise- og Foredragssalen og var meget eftertragtede som Siddepladser ved Moderne.

Vinkelsofaen stammer fra Admiralsboligens Entré.

PAA hver Side af Indgangsdøren er placeret 1 Stk. Underofficers-Hellebard, en saakaldt »Lilje«, indført omkring 1769, og paa hver Side af Garderobeaaabningen ses 1 Stk. 17,5 mm Tapriffel m/Hirschfænger, M/1849-66, omdannet fra Forlade- til Bagladegevær 1866-69 og brugt af Søværnets Vagtmandskab indtil 1894.

Riflerne indkøbtes i Liège i 1849 af Insurgenterne og overtoges i 1852 af den danske Stat med Halvdelen til Flaaden og Halvdelen til Hæren. I enkelte Eksemplarer findes Bogstaverne *S. H. J. C* indgraveret (Schleswig-Holsteinisches Jäger Corps).

Over Garderobeaaabningen ses en Dekoration bestaaende af en Kongekrone og 6 Stk. preussiske Sabler, erobret 31. 5. 1809 fra et tysk Frikorps ved Stralsund og senere benyttet af Artilleri-Elevskolen og som Hornblæasersabel.

Over Døren til Telefonrummet og til Økonomaens Beboelse samt i en stor Vaabendekoration paa den modsatte Væg er ophængt ialt 4 Stk. Revolvergeværer, Eksemplarerne Nr. 6 – 9 – 12 – 15 af en Serie paa 10 Stk. til Søartilleriet leverede *Rasmussenske Revolvergeværer*, Model VI – 1849/50. Dette Gevær er konstrueret af Prokurator og Byfoged i Rudkøbing, *Peder Rasmussen* (f. 1790, † 1865), der siden 1828 havde arbejdet med Fremstilling af et brugbart Flerskudsgevær.

En Række Forsøgsgeværer blev forfærdiget og prøvet af Hær og Flaade, saaledes havde Korvetten *GALATHEA* (1831-1862) 1 Stk. med paa Verdensomsejlingen 1845-

47, og i Krigsaaret 1850 blev Revolvergeværet prøvet om Bord i Linieskibet SKJOLD (1833–1876) og Fregatten HAVFRUEN (1825–1865), men det »blev i Almindelighed ikke modtaget med megen Interesse i Skibene«, og i Konkurrencen med de rifledede Espingoler blev det slaaet ud.

(A. Høff. De Rasmussenske Revolvergeværer. Tøjhusmuseets Skrifter. 4. 1946).

Det store Spejl flankeres paa hver Side af 2 Stk. Lysestager (til levende Lys) hver bestaaende af 4 Stk. trekantede Bajonetter fra Musketgevær M/1841.

OVER Døren til *Kongesalen* er anbragt 4 Stk. Faskinknive for Artilleriet M/1777 samt 3 Stk. Kanon-Stenlaase 1802–30, paa hver Side af Døren staar 2 Stk. »Liljer«.

Over den sydligste Sofa er en Dekoration af 15 Stk. Rytterpallasker (Kyrasserkaarder) M/1789, forkortet efter 1807 til Brug i Flaaden, anbragt som Halvroset over et Rigsvaaben i Træ.

Paa hver Side af Døren til Toilettet er ligeledes anbragt 1 Stk. »Lilje«.

Over den nordligste Sofa ses et større Vaabenarrangement bestaaende af to af de fornævnte *Rasmussenske Revolvergeværer* under 2 × 4 Stk. Dragonpallasker M/1785 med Klingen afkortet 6" til Brug for Flaaden efter 1807. I Parérpladen ses det danske, norske og svenske Vaaben. Hver Gruppe er anbragt over en Kanon-Stenlaas, og 2 Stk. »Stralsund-Sabler« ses korslagte over et gammelt Chaluproer-Hatteskilt.

OVER Vinkelsofaen et Skibsur i Metal, indkøbt 1942; herunder er op-hængt et gammelt, udateret Stik:

»DET KONGELIG STIFTEDE FATTIGE BÖRNS
OPFOSTRINGSHUUS PAA CHRISTIANSHAVN«

af G. W. Baurenfeind, ca. 1760, skænket til S.O.F. ved Indflytningen i 1942 af *Søværnets Bygningsvæsen*. (Se Illustrationen over for Side 12).

Paa Nordvæggen er over en Bue af 3 Stk. Kanon-Stenlaase anbragt 8 Stk. »Løvehoved«-Sabler, baaret som Korpssabel i Skuldergehæng af Marinens Underofficerer 1817–1856.

Hovedparten af disse Vaaben blev udlaant til S.O.F. fra Orlogsværftet i 1895 og ved Skrivelse fra Tøjmasteren i 1919 overdraget til Foreningen.

Ved Ophængningen i 1942 suppleret gennem Udlaan af enkelte Vaaben fra Søartilleriet for at fuldstændiggøre Dekorationerne.

I Telefonrummet er ophængt en Karikatur, et Eksempel af de mange Flyveblade, som i Dagene efter Bombardementet og Københavns Overgivelse i 1807 fyldte Byens Boghandlervinduer.

»Der var *Popham*¹²⁾ i Skikkelse af Djævlen med Hestefoden i Søofficersuniform, en Congreve-Raket til Hale og et Par Granater hængende ud af Spidserne paa den trekantede Hat...«

Steen Billes Barndomserindringer, gengivet i Dr. *A. Thorsøes* Danmarks Hædersmindetage i det 19. Aarhundrede, Fodnoten Side 255.

Gave til S.O.F. i Marts 1948 fra Direktør, cand.jur. *P.E. Vissing*.

¹²⁾ Captain Sir *Home Popham* var engelsk Kapitulationskommissær vedrørende Holmens Rømning, han var hovmodig og mistænksom, og forestod Overtagelsen af den danske Orlogsflaade og forhandlede med den danske Ekvipagemester, Kaptain *Rosenvinge* [RR. 569, f. 1758, †1820].

III

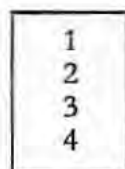
DAGLIGSTUEN

DETTE Værelse blev ved Indflytningen i 1942 overtaget i uforandret Stand fra Viceadmiral *Rechnitzers* Tid, det var dengang Admiralens Dagligstue, saaledes som det ogsaa havde været det for Chefen for Konstabel-Elevskolen – senere D.O.E.-Skolen.

Lysekronen er anskaffet af S.O.F. ved Indflytningen, Møblerne er de gamle fra Foreningslokalerne i Bredgade 28, idet dog enkelte altfor snoede Stole- og Bordben blev udskiftet. Da man i 1942 ikke kunde skaffe ordentligt Møbelbetræk, var man nødsaget til at farve det gamle, stærkt blomstrede Betræk, som indkøbtes under en Fornyelseskommissions Udkommando i 1923. Den grønne Farve var den eneste, der kunde dække det gamle Betræks rige Farvepragt.

Gardiner og Persienner samt Bord- og Staalamperne blev anskaffet ved Indflytningen. 3 ægte Tæpper er indkøbt i 1951 for »Fornyelsesfondens« Midler paa GALATHEAS Togt af Foreningens tidligere Formand, Kommandør *S. Greve*, RR. 1449 (f. 1898).

BILLEDER m.m.

Korte, sydlige Væg til venstre for
Indgangsdøren fra Forhallen.

D. 1. Flaadens Leje set fra Hønsbroen.

Ved »Elefanten« ses Orlogsværftets Kulslib, formentlig »Lastdrageren«, Barkskibet GAMMELHOLM (1840-86). Vurdr. Kr. 100.-.

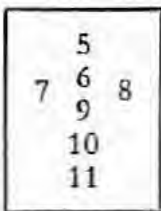
D. 2. Parti fra Gammelholm, lige N. for Indløbet til Gammel Dok (omtrent ud for den nuværende Cort Adellers Gade).

Til venstre ses Hampemagasinet, og Broen fører over Indløbet til Chaloup-Graven. I Baggrunden ses Christiansholms Kran, opført 1762, nedrevet 1866. Vurdr. Kr. 200.-.

- D. 3. Den vestlige Langside af Søjhuset paa Arsenaløen. Vurdr. Kr. 200.—.
- D. 4. Udsigt fra Kuglegaarden mellem Arsenalbygningerne gennem Porten mod Christiansholm.

I Baggrunden ses den nu nedrevne Christiansholms Kran. Vurdr. Kr. 200.—.

Alle 4 Akvareller er malet omkring 1848 af Kaptajn *Emil W. Normann*, RR. 949 (f. 1798, † 1881), der i 1825 kom i Lære hos *Eckersberg* og senere udstillede paa Charlottenborg. Skænket til S.O.F. i 1911 af Privatbankdirektør *A. Normann*, en Søn af Kunstneren. (Se ogsaa Nr. 1–5 i Biblioteket.)

Korte, vestlige Væg
til venstre for Indgangsdøren.

- D. 5. Erobringen af Briggen ALART (ALLART) 10. 8. 1809, tegnet af dav. Kadet-Maanedslieutenant, senere kar. norsk Kaptajnløjtnant *Nicolay J. C. Grove*, RR. 846 (f. 1791, † 1825), som deltog i Erobringen. Fotograferet efter én Frøken *Bille* tilhørende Akvarel, som nu findes paa Sjøforsvarets Museum (Marinemuseet) i Horten, Norge, (Katalog Nr. 1020/1), og coloreret i 1901 af senere Kommandør *P. A. Grove*, RR. 1205 (f. 1856, † 1939). Skænket til S.O.F. i 1940 af Kommandørinde *Grove*. Vurdr. Kr. 50.—.

ALLART løb af Stabelen 6. 6. 1807, taget af Englænderne ved Flaadens Ran i 1807, tilbageerobret 1809 og indlemmet i den danske Flaades Brigeskadre i de norske Farvande. Overgaaet til den norske Flaade ved Adskillelsen i 1814.

- D. 6. Miniature-Akvarel af senere kar. Kaptajnløjtnant *C. L. Bille*, RR. 617 (f. 1764, † 1798), hvis Ben blev beskadiget ved en Kanonsprængning i Orlogsskibet NORDSTJERNEN (1785–1805) i Aaret 1795 og efter 3 Aars Sygeleje blev sat af. Skænket til S.O.F. i 1905 af Frøken *H. D. Michelsen*. Vurdr. Kr. 125.—.

- D. 7. Portrættegning af senere kar. Kaptajnløjtnant, Godsejer og Stænderdeputeret *C. H. M. Sandholt*, RR. 849 (f. 1789, † 1848). Vurdr. Kr. 35.—.
- D. 8. Portræt (Kopi) af senere Admiral *J. B. Winterfeldt*, RR. 335 (f. 1732, † 1821), som oprettede Stiftelsen »Trøstens Bolig«, nu i Hindegade 9 i København. Vurdr. Kr. 35.—. (Paa Kontoret findes som Nr. 6 en fotografisk Gengivelse af Maleri af samme.)
- D. 9. Kopi af Maleri af senere Viceadmiral *Anton Friderich Lützow*, RR. 408 (f. 1744, † 1819). Skænket til S.O.F. i 1890 af Frøken *M. Tscherning*. (L. findes ogsaa i stort Maleri paa Sydvæggen i Dagligstuen som Nr. 55.)
- D. 10. Miniature-Akvarel af senere Kaptajnløjtnant *Christopher Rafn*, RR. 592 (f. 1763, † 1801), malet af Broderen, senere Kaptajn *Rasmus Rafn*, RR. 598 (f. 1764, † 1805), hvis Silhuet, klippet af *Christopher Rafn*, ogsaa ejes af S.O.F. (vestlige Ydervæg i Biblioteket over Skrivebordet, Nr. 34). Vurdr. Kr. 60.—. Begge Billeder er skænket til S.O.F. i 1919 af Frøken *Elisabeth Lamboltz*.
- D. 11. Akvarel af en »Officer i Søe Etaten i sin Stads Mondur 1751« af *I. I. Bart...*, ubekendt Maler fra det 18. Aarhundrede. Tilegnet Bommens Vagt 30. 4. 1829. Tilhører *S.L.S.*

12	15
	14
13	16

Vestlige Langvægs Midterfelt.

- D. 12. Maleri af Kongeskibet SLESVIG (1855–1893) under Bornholm med russisk Storadmiralsflag paa Stortoppen eskorteret af Fre-gatten JYLLAND (søsat 1860) paa Ruslandsrejsen 1876 med Kong *Christian IX* af Danmark og hans Søn, Kong *Georg I* af Græken-land med Gemalinder om Bord. Eskadrens 3. Enhed var Kadet-korvetten HEJMDAL (1856–1888); det er muligvis dette Skib, som skimtes i Baggrunden.

SLESVIG var bygget 1845 som H/S COPENHAGEN til Postvæsenets Brug og af dette udlånt til Marinen og under Krigsudrustning i 1849-50. I 1855 overtog Marinen Skibet og indrettede det til Kongeskib under Navnet SLESVIG, i 1884 ændredes det til Transportskib, og i 1893 blev det ophugget. Skibets Gallionsfigur er nu opstillet paa den vestre Side af Indgangsdøren til *Forsvarets Fjernkendingskole* – den tidligere Modelsamlings Bygning – paa Frederiksholm paa Holmen.

Billedet, der er vurderet til Kr. 300.– og som er malet i 1878 af en russisk Marinemaler, hvis Signatur er utydelig, har S.O.F. modtaget i 1942 fra Fru Skovrider *Irmingers* Bø; i det medfølgende Gavebrev staar, at den senere Viceadmiral *C. L. C. Irminger*, RR. 952 (f. 1802, † 1888) var Chef for den Eskadre [SLESVIG og Panserfregatten PEDER SKRAM (1864-1897)], med hvilken Hds. kgl. Højhed Prinsesse *Dagmar* i September 1866 rejste til sin Formøling i St. Petersborg (nu Leningrad) med dav. Storfyrsttronfølger *Alexander*.

Da det imidlertid ikke er PEDER SKRAM, men JYLLAND, som ses paa Billedet, der er malet 2 Aar efter den førstnævnte Ruslandsrejse, og SLESVIG vel næppe har ført russisk Storamiralsflag for Prinsesse *Dagmar*, maa den først anførte Antagelse formentlig være den sandsynligste.

- D. 13. Briggen ØRNE (1842-1871) ved Madeira, malet af *C. F. Sørensen*, 1848, vurdr. Kr. 650.–, testamenteret til S.O.F. i 1932 af Kommandørinde *Ida Braëm*, Enke efter Kommandør *Th. Braëm*, RR. 1135, (f. 1838, † 1915).
- D. 14. Panserskonnerten ABSALON (1862-1908), Chef: Kaptajnlojtnant *O. A. K. Wilde*, RR. 1031 (f. 1815, † 1896), udbringer den grundstødte *Bombekanonchalup Nr. 18*, (1842-1871), Chef: Reservelojtnant *C. Schou*, fra Als Fjord under preussisk Beskydning 1864.

Malet af *Vilhelm Melbye* 1870, vurdr. Kr. 2000.–, testamenteret til S.O.F. af ovenanførte – senere Kommandør *Wilde*.

Om den gengivne Situation fortæller den senere Viceadmiral *C. F. Wandel*, RR. 1150 (f. 1843, † 1930) i »Nogle Livserindringer«, Side 15-17 og i »T. f. S.« 1930 følgende:

»Kanonbaaden ABSALON fik med 3 Rokanonbaade Station i Stegvig, en lille Fjord paa Als' NW.-Side....

Den 11. Marts [1864] om Natten kom Chefen for Rokanonbaad »Nr. 18« ombord og meldte, at han var kommet paa Grund 100 Alen Nord for Hardseshøj Færgegaard, ikke kunde komme af ved egen Hjælp og bad om Assistance; skønt det var klart, at vi udsatte os selv for Ødelæggelse, kunde Chefen kun beslutte at yde Hjælpen; jeg blev vækket af Næstkommanderende med de Ord: »Rejs ut, det er maaske sidste Gang«. Dampen blev sat op, vi afgik til den strandede Baad og lagde os saa tæt til den, at vi kun

havde $1\frac{3}{4}$ Fod under Kølen; det kan nok være, at Folkene arbejdede; thi de vidste, at det gjaldt Livet. En svær Trosse blev ført ombord i Baaden, og efter tre Gange at være gaaet an, fik vi Baaden fri og stod med den Nord paa.

Trods Støjen af Dampen, der susede ud af Skorstenen, maa Skildvagten paa det ligeoverfor paa Fastlandet [ved Ballebro paa Sundved] liggende Batteri have sovet, thi da vi var kommet vel i Gang, saa vi Lygter i fuld Bevægelse, og kort efter susede Granaterne efter os, og snart var vi uden for Fjendens Rækkevidde. Baaden, vi havde paa Slæb, forhindrede os i at besvare Fjendens Ild.

Det var en Lykke, at Skildvagten sov; thi i modsat Fald var der ikke blevet en hel Splint af os, da Sundet paa Strandingstedet er saa smalt, at hvert Skud vilde have ramt.

Et Maleri, der ejes af Søofficersforeningen, foreviger Begivenheden.»

- D. 15. Reglementeret britisk Orlogsflag («White Ensign») som Bordflag, ved Flagmastens Fod »Albions Løve« og herunder Inscriptionen: *Presented to The Naval Officers Club by Commander D.H. Maitland-Makgill-Chrichton, British Naval Attaché, 1950-52.*
- D. 16. Panserskonnerten ABSALON (1862-1908) bryder Isen ind til København 15. 3. 1889 i 12° Kulde. Maleri af *Vilhelm Arnesen*, 1889. Vurdr. Kr. 700.—, testamenteret til S.O.F. af Kontreadmiral *C.F. Scheller*, RR. 1173 (f. 1849, † 1917).
- D. 17. Kampen ved Helgoland 9. 5. 1864 malet af Løjtnant *H.J. Marcher*, RR. 1121 (f. 1836, † 1867), som gjorde Tjeneste ombord i Fregatten JYLLAND under Slaget. Maleriet ansaas af samtidige Officerer for den bedste Fremstilling af Kampen. Testamenteret til S.O.F. af Kommandør *F.C. Irminger*, RR. 1133 (f. 1838, † 1914), der selv som Løjtnant deltog i Slaget om Bord i Fregatten NIELS IUEL (1855-1908).
- D. 18. Granatbeskadiget Raaber, der har været anvendt om Bord paa Fregatten NIELS IUEL (1855-1888) i Kampen ved Helgoland 9. 5. 1864 af ovennævnte Kommandør *F.C. Irminger* og af denne testamenteret til S.O.F.

Paa Spillebord til venstre for Sofa-Arrangementet er henlagt:

- D. 19. Et Album med Fotografier af S.O.F.s Lokaler i *Odd Fellow Palæet* (1885-1942) og i *Søkvæsthuset* fra 1942.

- D. 20. Et Album med Fotografier af forskellige Søofficerer m.fl., skænket til Konsul *Christian Cloos* i Frederikshavn paa hans 70 Aars Fødselsdag i 1933 af Husets Venner. Efter Konsulens Død i 1941 ifølge Testamentet skænket til S.O.F.
- D. 21/22. 2 haandskrevne Lærebøger i Artilleri og Matematik udarbejdet ved Søkadetakademiet af dav. Kadet – senere kar. Kaptajn og Toldinspektør *J.L. Barfred*, RR. 855 (f. 1789, † 1855), Kadet i Aarene 1802–09.

Begge Bøger er testamenteret til S.O.F. af Barfreds Barnebarn paa mødrene Side, Konsul *Chr. Cloos*, Frederikshavn, † 1941.

Paa Spillebord til højre for Sofa-Arrangementet er henlagt:

- D. 23. Gammel Anciennitetsliste over danske Søofficerer fra *Tordenskiolds* Tid, den saakaldte »Raben-Rulle« (RR.), som begynder med Admiral *P. Raben*, RR. 1 (f. 1661, † 1727), og hvori *Tordenskiold* har Nr. 6, og hvis Nummerfølge er fulgt op til i Dag i »Haandbog for Søværnet«. Listen føres å jour hvert Aar, en Kopi forefindes og bruges som Mankoliste til Portrætsamlingen.
- D. 24/25. Portrætsamling i 2 Bind i Tilslutning til ovenomtalte Anciennitetsliste. Portrætsamlingen er paabegyndt i 1885, i 1940 blev den omordnet til sin nuværende Form af Kommandør *K. E. Ackermann*, RR. 1357 (f. 1883) med Tilskud fra »Tuborg-Fondet«.

Korte, vestlige Væg.

Tordenskiold-Minder.

- D. 26. Portræt af Viceadmiral *Peter Jansen Wessel Tordenskiold*, RR. 6 (f. 1690, † 1720), Kopi efter det saakaldte »Akershus«-Portræt, som hænger paa Akershus Slot i Oslo, og som menes at være malet af *Baltazar Denner* – eller i hvert Fald er en god Kopi af samme. Akershusbilledet har en paafaldende Lighed med det »Shack-Klevenfeldtske« Portræt, malet af *Denner* og som i 1811 kom til Frederiksborg Slot ved Arv og var blandt de Genstande, der blev reddet ved Branden i 1859. Billedet er købt i 1905 af Frøken *Hilma Petersen*, Datter af en tidligere Søofficer, for Kr. 100.–, vurdr. Kr. 600.– (*Bergersen*: Viceadmiral Tordenskiold.)

D. 27/32. Maleriet er anbragt over 2 Stk. af *Tordenskiolds* Chalouproeres Hatteskilte og en Hylde med hans Tobaksskrin. Udenom dette sidste er anbragt 3 Stk. af Søheltens Breve med tilhørende Oversættelser af Brevenes gotiske Tekst. Breve og Skrin vurdr. Kr. 1400.—.

I det efterfølgende Uddrag af Kommandør H. E. Foss' (RR. 1398, f. 1892) Bog: *Søofficersforeningen gennem 75 Aar* gengives saavel Gavebrevene som »Oversættelserne«:

Blandt de historiske Minder i Søofficersforeningen findes:

- a. *To af Tordenskiolds egenhændige Breve* skænket Foreningen i 1891 af Frøken *Karen Wilhelmine Wessel [Brown]*. Med Brevenes Overdragelse medfulgte et Gavebrev udfærdiget af Kommandør *P. F. Giødesen* (RR. 1086, f. 1829, † 1905) saalydende:

»Vedlagt har jeg den Ære, efter Anmodning fra Frøken *Karen Wilhelmine Wessel Brown*, at oversende til Søofficersforeningen to egenhændige Breve fra Søhelten *Peter Wessel Tordenskiold*.

Giverinden, der er en *Sonnesøns* Datter af *Tordenskiolds* Søster *Karen*, kan ikke tænke sig en bedre Anvendelse af disse Breve end at betro dem til de danske Søofficerer, og hun haaber, at de ville modtage dem. Hun har udtalt det Ønske, at Brevene, om muligt, maa blive opbevarede paa en saadan Maade i Foreningens Lokale, at Officererne kunne have dem for Øje og derved blive mindet om Helten. Skulde Søofficersforeningen i Tiden ophøre at bestaa, tænker Giverinden sig som det naturligste, at Marineministeriet bestemmer, hvorledes der skal forholdes med disse Breve.

Opmærksomheden henledes paa, at Brevet til Søheltens Fader uden Tvivl er det sidste, som han fik skrevet til denne, som døde i 1716.

Ærbodigst

P. F. GIØDESEN

pens. Kommandør.

I 1940 modtog Søofficersforeningen i Henhold til nedenstaaende Gavebrev et tredje af Tordenskiold Breve:

CHR. F. BRORSON

Overretssagfører

Klosterstræde 19, Telefon 12.286

København K, den 29. Oktober 1940.

Hr. Kommandør *H. B. Barfod*¹²⁾

Komm. af Dbg., Dbmd. pp.

Formand for Søofficersforeningen

Bredgade Nr. 28

Efter vor Telefonsamtale paa Mindedagen igaar er det min Hustru og mig en Glæde at vide, at Søofficerforeningen vil modtage Gaven af medfølgende Rapportskrivelse, dateret 4. Oktober 1719, fra Tordenskiold til Admiral Ole Judichær.¹³⁾

Med Ærbødighed

Bilag.

(sign.) *Chr. F. Brorson*

Denne Rapportskrivelses gotiske Tekst lyder i »Oversættelse«:

¹²⁾ (RR. 1347, f. 1880, † 1947)

¹³⁾ (RR. 2, f. 1661, † 1729)

No. 60

Høyædle og velbaarne
Hr. Admiral

Udj Andledning af deres meget ærede af 2den hujus haver jeg tillige med General-Majoren og Commendanten ladet ved 2de Officerer, 2de Borgere og 1 Huustømmermand besigtige Huus, som af en indfalden Bombe er ruineret, og til dend Ende af Hr. Admiralen forlangt til at prosequere Arbeidet ved de nedfunckne Fahrtøyers Optagelse. Da vilde Hr. Admiralen behage af indlagte Taxations Copie at fornemme hvor høyt det er andsæt og derefter til Hans Maj:ts Tieniste sig effter eget Eragtende deraf benytte.

Jeg forbliver med ald Æstime
Høyædle og velbaarne
Hr. Admiralen

Drøegsskibet Raaland
til Ankers udj Hafnen
for Marstrand.
d. 4. Octbr. 1719.

allerskyldigste Tiener
P. Tordenstioft

Haus kongl: Maj:ts till Danmark
og Norge etc.
Bestalter Admiralen høyædle
og velbaarne Claus Zudichær
u/ freg: Hvideørn.

33	35		39	41
		37		
34	36	38	40	42

Nordvæg.

- D. 33. Det sidste Vagtskib i Sundet, Barkskibet *SAGA* (1848–1861; Vagtskibsstationen nedlagt 1857). Malet af *C.F. Sørensen* 1858, og skænket til S.O.F. af Dødsboet efter Admiral *A.C. Schultz*, RR. 1007 (f. 1813, † 1908). Vurdr. Kr. 1800.–.

Admiralen, der havde modtaget Maleriet af Frøken *Bjelke*, udtalte i sine efterladte Papirer Ønsket om, at S.O.F. vilde give det en Plads i sin Malerisamling til Erindring om Frøken *Bjelkes* Interesse for Marinen.

- D. 34. Linieskibet *DRONNING MARIE* (1824–1896) paa Besejlingstogt 1834. *DRONNING MARIE* – ogsaa kaldet *MARIA* – var oprindelig Orlogs- eller Linieskib, blev i 1850 raseret til Dobbelt-Fregat og var fra 1858 Kasernes skib. Billedet er malet af Skibsfører *Jacob Petersen*, »Eckersbergs Lærer i Takkelads«, og testamenteret til S.O.F. af Grosserer *Steenberg*, † 1901. (Samme Skib som paa Syd-væggen, Nr. D. 61.)

Vedrørende Togtet i 1834 oplyses i »Archiv for Søvæsen«, 1835, Side 111:at det var første Gang i 26 Aar at Dannebrog atter vajede fra et dansk Linieskib... Togtet gik til Færøerne og Island med Prins Frederik, den senere Kong Frederik VII om Bord. Selve Besejlingen foretoges sammen med Kadetkorvetten *NAJADEN* [1820–1852], det er muligvis dette Skib, som ses i Billedets Baggrund. 13. 7. 1834 tørnedes en Sten N. f. Vresen i Store Belt – »Dronning Mariæ Puller« – og Skibet, som blev stærkt kolsprængt, kom kun ud at sejle een Gang til i 1850 som Fregat.

DRONNING MARIÆS Gallionsfigur, der er restaureret i 1951, er nu opstillet ved Søndre Takkelloftsbygningens Nordgavl paa Frederiksholm paa Holmen. Skibet var opkaldt efter Kong Frederik VI's Dronning *Marie Sophie Frederikke*.

- D. 35. Hjuldampner i svær Sø, malet af *Vilhelm Melbye*, 1846, skænket til S.O.F. 1915 af Kontreadmiral *C.F. Scheller*, RR. 1173 (f. 1849, † 1917). Vurdr. Kr. 250.–.

Kommandorkaptajn *R. Steen Steensen*, RR. 1446 (f. 1898) mener efter Sammenligning med Fotografier, at dette Maleri forestiller Hjuldampskibet *HEKLA* (1842–1882) i haardt Vejr udfor Portugal, paa Vej hjem fra Middelhavet, hvor det i 1844/45 deltog i den dansk-norsk-svenske Aktion mod Barbareskstatene (se *Schultz/Ackermann: Den danske Marine*, Bd. II, Side 323).

- D. 36. Øvelse med Stang-Torpedoapparat (Ro-Torpedobaad,) malet 1875 af den græske Maler *Altamuros*. Vurdr. Kr. 125.—

Kunstneren var ikke, som angivet i tidligere Fortegnelser, græsk Søofficer, men en græsk Maler, der af Kong *Georg I* i sin Tid blev sendt til Danmark for at male Billeder med danske, fortrinsvis maritime Motiver til Kongen.

(Iflg. mundtl. Oplysning fra Prins *Georg* af Grækenland, Juli 1951).

- D. 37. Kontreadmiral (RR. 1218, f. 1858, † 1939) Hans kongelige Højhed Prins *Valdemars* Eskadre 1905,

bestaaende af Panserskibet *OLFERT FISCHER* (1903–1936), Krydserne *GEJSER* (1892–1928) og *HEJMDAL* (1894–1930) og Panserbatteriet *SKJOLD* (1896–1929), Torpedobaadene *SØBJØRNEN* (1898–1928), *HAVHESTEN* (1888–1919), *STØREN* (1887–1919), *NORDKAPEREN* (1893–1920), *HAIEN* (1896–1928), *NARHVALEN* (1888–1919), *MAKRELEN* (1893–1920) og *SØLOVEN* (1887–1919).

Malet af *Chr. Benjamin Olsen*, 1928, og skænket til Prinsen paa 70-Aarsdagen i 1928 af Søofficerer, der havde tjent sammen med ham. Vurdr. Kr. 2000.—. Efter Prins *Valdemars* Død i 1939 ifølge Testamentet tilfaldet S.O.F.

- D. 38. Dansk Søofficerskaarde fra ca. 1766 eller kort derefter. Har tilhørt Premierløjtnant *Peter Willemoes*, RR. 752 (f. 1783, † 1808) og blev i sin Tid af hans Skibs- og Kampfælle fra Kampen ved Sjællands Odde 1808, dansk Kaptajn, RR. 722 – senere norsk Kommandør *C.L. Ferry*, (f. 1779, † 1852), skænket til den norske Sjøkrigsskole i Horten og opbevaret her, indtil den paa 100-Aarsdagen for Slaget paa Rheden den 2. April 1801 af Chefen for Panserskibet *NORGE* paa den norske Marines Vegne i København blev overleveret til den danske Marine.

»Det er en Glæde for os, netop paa en Mindedag som denne, at kunne tilbagegive dette Værge til den danske Marine, hvor det rettest hører hjemme.«

S.O.F. Indg. Skrv. Nr. 20/1901.

Kaardens Fæste er af Messing, Knappen er formet som et profileret Pilasterkapitel med 8 Sider. Haandbøjle og Parerstang har skematiske Akantusornamenter. Under Parerstangen ses en kort Stødmuffe af Messing. Det sorte Trægreb er krydsskraveret og har paa Midten, foroven og forneden, en bred Messingring med Laurbærblade. Den tveæggede Kaardeklinge bærer Fr. V's kronede Monogram samt Aarstallet 1766.

Messingskeden har graverede Rammeornamenter, paa Tertssiden to Rosetter, paa Kvartsiden et indprikket Monogram: *C. L. F.*, desuden har den to Bæringes samt Slæbesko af Messing.

Kaarden synes at være en Privatmodel for en Officer fra Slutningen af 1700-Tallet, tidligst 1766. Lignende Kaarder kendes, saavel fra Fr. V's – som især fra Chr. VII's Tid. Typen er oprindelig fransk, men kendes iøvrigt saavel fra Danmark som fra Norge (Typen brugt bl.a. af Stykjunkere).

- D. 39. Dansk Orlogsbrig krydsende paa Københavns Inderrhed mellem en hollandsk og en dansk Fregat, den sidste er i hvert Tilfælde et Koffardiskib; i Baggrunden ses TREKRONER og LYNETTEN. Malet af *Carl Bille*, 1853, vurdr. Kr. 250.–. Skænket til S.O.F. i 1934 af Kommandørinde *Drechsel*, Enke efter Kommandør *C.F. Drechsel*, RR. 1191 (f. 1854, † 1927).
- D. 40. Orlogsdampskonnerten *ST. THOMAS* (1871–1907) i Dartmouth Havn 1892. Malet af *P. Mønsted*, 1892, testamenteret til S.O.F. af Kaptajn *C.M. With*, RR. 1221 (f. 1858, † 1946), mangeaarig Kommandant paa *Christiansø*.
- D. 41. Fregatten *NYMPHEN* (1815–1853) under Udsejling fra Havnen paa Christiansø, malet af *C.F. Sørensen*, 1849, testamenteret til S.O.F. i 1932 af Kommandørinde *Ida Braëm*, Enke efter Kommandør *Th. Braëm*, RR. 1135 (f. 1838, † 1915). Vurdr. Kr. 1300.–.
- D. 42. Fregatten *JYLLAND* (søsat 1860) med Kong *Christian IX* om Bord og Korvetten *HEJMDAL* (1856–1888) under Island 1874 i Anledning af Islands Tusindaarsfest. Malet 1875 af *C. F. Sørensen* og i 1924 skænket til S.O.F. af fhv. Skibsfører, Skibsinspektør i Em. Z. Svitzers Bjergningsentreprise og rumænsk Vicekonsul *C. A. Jørgensen*, »som havde faaet sin første Uddannelse i den danske Flaade« (Kadet). Vurdr. Kr. 2500.–.

Dette Maleri er ikke det i Almindelighed under Navnet »Under Island« kendte Billede og Stik (Originalen i Forsvarsministeriet). Kunstneren har flere Gange brugt Motivet med de to Skibe i forskellig Afstand fra Land og med skiftende Sejlføring. Et saadant Maleri ejes bl.a. af Kommandørkaptajn *E. J. Saabye*, RR. 1484 (f. 1904) og er gengivet i *R. Steen Steensens Bog: »Søofficersskolen gennem 250 Aar«*, Side 285.

43	45		52	
44	46	49	51	53
	47 48	50	54	

Østlige Langvæg
mod Gaarden.

- D. 43. Maleri af Overhofmarchal, Gehejmeraad *Engel Carl Ernst Schack*, (f. 1750, † 1811), der i 1792 oprettede et Legat, som – oprindelig paa *Henrik Gerners* Dødsdag den 27. December – uddeler en Solv-medalje som Belønning til en Søkadet ved Afgangen fra Skolen.¹⁴⁾ Ubekendt Maler, vurdr. Kr. 400.–. Skænket til S.O.F. i 1918 af Kontreadmiral *C.F. Scheller*, RR. 1173 (f. 1849, † 1917).
- D. 44. Portræt (Pastel) af kar. Orlogskaptajn, Chef for Orlogsværftets Regnskabsvæsen, *P.G. Schönheyder*, RR. 1034 (f. 1818, † 1891), malet af *N.V. Dorph* og i 1941 skænket til S.L.S. af Dommer *Chr. Helms*. Vurdr. Kr. 150.–.
- D. 45. Portræt af Viceadmiral *Edouard Snenson*, RR. 957 (f. 1805, † 1887), Sejrherr fra Kampen ved Helgoland 9. 5. 1864. Kopi ved Frøken Møller efter Maleri af *Otto Bache* (Frederiksborgmuseet). Vurdr. Kr. 500.–.
- Skænket til S.O.F. i 1920 af Admiralens Søn, Kammerherre, Kommandør, Direktør *E. Snenson*, RR. 1141 (f. 1842, † 1921).
- D. 46. Portræt af Kaptajnløjtnant *O. J. Marstrand*, RR. 1000 (f. 1812, † 1849), omkom da Linieskibet CHRISTIAN VIII (1840–1849) sprang i Luften ved Eckernförde 5. 4. 1849. Malet af *V.N. Marstrand*, en Broder til Kaptajnløjtnanten, vurdr. Kr. 600.–. Skænket til S.O.F. i 1889 af Kommandør *O.A.K. Wilde*, RR. 1031 (f. 1815, † 1896).
- Forfatteren *Sven Leopold* (se Maleriets Bagside) og Kommandørkaptajn *T. Bjerre*, RR. 1489 (f. 1906) mener, at Skibet blev sprængt i Luften, og at M. havde sin store Andel heri. (T.f.S. 1940 Side 610).
- D. 47/48. 2 Statuetter i Bronze af danske Orlogsgaster (Lodhiver og Rengøringsgast) hørende til Rækken af danske militære Skikkelser gengivet af Billedhuggeren, Oberstløjtnant *Wegener*. Solvbryllupsgave til Viceadmiral *H. Konow*, RR. 1238 (f. 1862, † 1939) og

¹⁴⁾ Se *R. Steen Steensen*: »Søofficersskolen gennem 250 Aar«, Side 150 m. fl.

Admiralinden fra Søofficerskammerater. Skænket til S.O.F. i 1951 af Viceadmiralens Døtre, Baronesse *M. Raben-Levetzau* og Hofjægermesterinde *T. Hage*.

- D. 49. Portræt af Viceadmiral *Peter Jansen Wessel Tordenskiold*, RR. 6 (f. 1690, † 1720).

Kopi ved *Eleonora C. Harboe* efter et Maleri af ukendt Maler paa A/S *Gosch Tændstikfabrikers* Kontor paa Islands Brygge i København. Dette Originalbillede har tidligere hængt paa Frederiksborg Museet (indkøbt hertil i 1888). Da Museet i 1922 købte det berømte »Lindholmske« Tordenskiold-Portræt af *B. Denner* med Premierløjtnant *Walter Christmas-Dirckinck-Holmfeld*, RR. 1240 (f. 1861, † 1924) og Etatsraad *Glückstadt* som Mellemmand for Kr. 90.000, støttede *Gosch* Købet med Kr. 40.000 for at sikre det berømte Billede for Danmark. Museet overlod derefter Tændstikfabrikkerne sit tidligere Billede, som nu er ophængt i Direktionsværelset – men det er ikke dette Billede, men derimod det ovenomtalte berømte Denner-Portræt, der er affotograferet til Brug som Tændstiketikette. (Bergersen: Viceadmiral Tordenskiold og mundtl. Oplysninger fra A/S *Gosch*).

Portrættet er testamenteret til S.O.F. af Frøken *Karen Wilhelmine Wessel Brown*, † 1917, som i 1891 skænkede S.O.F. to Breve fra *Tordenskiold*, (se Nr. D. 30/31).

- D. 50. Punchebowle i hamret Sølv formet som et Øsekar, skænket til S.O.F. 1891 af dansk Admiral, RR. 1276, Hans kongelige Højhed Prins *Georg* af Grækenland og til Danmark, (f. 1869), som 17. 2. 1891 modtog Udnævnelse til Æresmedlem af Søofficersforeningen.

Et Eksempplar af Sangen fra Indvielses-Punchesoldet den 14. 11. 1891 findes i S.O.F.s Indg. Skrv. Nr. 84/1891.

- D. 51. Dansk Søofficerssabel af engelsk Type fra ca. 1800, har tilhørt Kaptajn *I.C. von Schrödersee*, RR. 517, (f. 1754, † 1801) og er i 1902 skænket til S.O.F. af senere Kammerherre, Kommandør *P. A. Grove*, RR. 1205 (f. 1856, † 1939). Giveren har ved Blyantsnotisser i en ældre Malerifortegnelse selv oplyst, at Sablen tidligere har tilhørt Orlogskaptajn *A. Bielke*, RR. 1006 (f. 1812, † 1860), Frøken *Marna H. Grove* og Kammerherre, Kommandør, *A.H.J.B. Münter*, RR. 1120 (f. 1837, † 1932).

I Jubilæumsskriftet »SØE-LIEUTENANT-SELSKABET, 1784–1934«, Side 100, er denne Sabel fejlagtigt angivet at have tilhørt Søhelten *Peter Willemoes*. (Se under D. 53.)

Sablen bærer paa Klingens to Sider følgende Inskription:

»I. C. S. – døde den 2den April for Kongen og Fædrelandet«
»Helliget af hans Broder L. S. der ønsker at døe som Han«.

Sabelfæstet er af Staal med svagt facetteret Nakkestykke, foroven med en flad, spidsoval Plade, kronet af en stor Nittelknop. Haandbøjlen har foroven et Fuglehoved og paa Midten 3 facetterede Kugler. Parerstangen er nedad-bøjet bagtil, paa Tertssiden findes en Parerring med 3 facetterede Kugler. Grebet er af sort Træ og har forneden en facetteret Ring. Den eenæggede Klinge har bred Hulslibning og spids Od, paa begge Sider er svage Spor af fornævnte Inskription, desuden ses:

1) Bogstaverne I. C. S. indrammet af Ornament,

2) samt en Skibsstævn og Navnet: INDFØDSRETEN. [1786–1801]

Skeden er af sort Læder med Staalbeslag, hvor graverede, nu meget utydelige Blomsterornamenter med Rokokoreminiscenser endnu forekommer, samt to Bærringe.

Denne Sabeltype brugtes som Privatmodel af britiske Søofficerer i Tiden omkring 1800 og kort efter, undertiden dog med hvidt Bengreb. Typen med det karakteristiske Nakkestykke og den flade, ovale Plade foroven kom især frem i Slutningen af 1700-Tallet, saavel paa Kontinentet som i England. Typemæssigt har den Sammenhæng med de ungarske Husarsabler fra denne Tidsperiode, og Formen er fortrinsvis brugt af landmilitære Officerer.

Herhjemme kom beslægtede Typer frem i 1761 for Husarer og i 1789 for Officerer i Almindelighed; Materialet i Husarsablerne var Messing for Officerer og Staal for Underofficerer og Mandskab.

De facetterede Perler er især kendt fra engelske Søofficers-Sidevaaben.

Søofficerssabler, men af mindre Format og med Fæste af Messing var i Brug herhjemme omkring 1820 og kaldtes sædvanligvis for den aabne Type i Modsætning til den i 1849 indførte lukkede, som siden blev brugt, og som havde været uofficielt baaret siden 1840.

Sablens Inskription minder om de Æressabler, der af Kongen uddeltes efter Slaget paa Rheden, og som fremstilledes paa Frederiksværk Vaabenfabrik. Nogle faa af disse er bevaret (Tøjhusmuseet) og bærer Indskriften: *Til Minde om 2. April 1801 samt Folket skønner, Kongen lønner*. Ornamentik og Stil svarer omtrent til denne Sabel, men Fæste og Skedebeslag paa disse er af Messing.

D. 52. Portræt af Viceadmiral *H. L. Wenck*, RR. 1299 (f. 1872, † 1933), Æresmedlem af SØE-LIEUTENANT-SELSKABET, der ejer Billedet, som er malet af *Knud Sinding*, 1935. Vurdr. Kr. 1000.-.

D. 53. Husarsabel, rimeligvis dansk fra Slutningen af 1700-Tallet.

Tilhører SØE-LIEUTENANT-SELSKABET, som i 1884 af Premierløjtnant *Peter Willemoes* – RR. 752 (f. 1783, † 1808) – Slægtninge

modtog den sammen med et Lommekompas, som har tilhørt Søhelten.

Sablen har været opbevaret af hans Broder, Proprietær *Christian W.* og senest været i dennes Enkes Besiddelse. Etatsraad *Becker* – forh. Byfoged i Nyborg – der var en Søstersøn af *Peter Willemoes*, har i 1883 om Sablen oplyst:

»Min Morbroder *Christian W.* kom i Besiddelse af Sablen efter at Broderen var falden i 1808, og Anledningen dertil skal have været, at førstnævnte var Befalingsmand ved den i Aarhundredets første Krigsperiode oprettede Kystmilice, og at hans Forældre, der overlod ham Sablen, antog, at han i ommeldte sin Egenskab kunde gøre Brug af den«.

Sabelfæstet er af Staal med svagt facetteret Nakkestykke og flad, spidsoval Plade med rhombeformet Nitteknop foroven. Haandbojlen er uden Ornamenter, og Parerstangens bageste Ende er nedadbojet. Skedefjedrene er lange og smalle, Grebet er beklædt med sort Læder og beviklet med Kobbertraad. Den slanke, eenæggede Klinge har bred Hulslibning med oprindelig forgyldte Ornamenter (Blomster og Trofæer).

Skeden er af Staal med to Bærringe, der sidder i facetterede Øskner.

Der er ingen Indskrifter eller Mærker, som kan give Oplysning om denne Sabels Nationalitet eller Tid. Formen tyder paa, at der er Tale om en Husarsabel af en Type som den, der herhjemme indførtes i 1776, selvom mindre Afvigelser i Fæstets Detaljer samt i Skedens Form viser, at det ikke kan være denne Model. At den imidlertid næppe kan være senere end ca. 1800–1810, men snarere tidligere, tyder saavel Fæste som Skede paa.

Som anført under D. 51, S.O.F.s »Schrödersee's Sabel«, er denne i SØ-LIEUTENANT-SELSEKABETS Jubilæumsskrift 1784–1934 anført som værende Selskabets »Willemoes Sabel«.

Da der imidlertid ikke i S.O.F.s Arkiv findes nogen Oplysninger om »Husarsablen«, men om alle de øvrige Blankvaaben i Foreningens Lokaler, kan der ikke være Tvivl om, at det er »Husarsablen«, der har tilhørt *Peter Willemoes*.

Paa Billardet:

- D. 54. Punchebowle med tilhørende Øse af siamesisk Sølvarbejde skænket til S.O.F. i 1900 af siamesisk Viceadmiral og Marineminister, dansk Kammerherre og Reserveløjtnant (Lb. Nr. 43, Aargang 1872, f. 1852, † 1932) *A. du Plessis de Richelieu*, som under sine Ophold i Danmark i Aarene 1899–1903 blev anmodet om at betragte sig som »Honorary member« af Søofficersforeningen.

	56	58	60
55			
	57	59	61

Sydlig, korte Væg
til højre for Indgangsdøren.

- D. 55. Portræt af senere Viceadmiral *A. F. Lützow*, RR. 408 (f. 1744, † 1819) – som »Lieutenant udi Søetaten udi hans Alders 29 Aar 4 Mdr.« – efter Konservator *Rønnes* Opgivelse malet af *Børentzen*. Skænket til S.O.F. i 1919 af Overkirurg, Professor *E. A. Tscherning*. Vurdr. Kr. 500.–.

L. findes som Miniature paa venstre, korte, vestlige Væg som Nr. D. 9.

- D. 56. Akvarel af Panserbatteriet ODIN (1872–1912) malet af den græske Maler *Altamuros* antagelig omkring 1875 og skænket til S.O.F. i 1934 af Kommandørinde *Drechsel*, Enke efter Kommandør *C. F. Drechsel*, RR. 1191 (f. 1854, † 1927). Vurdr. Kr. 75.–.
- D. 57. Kadetkorvetten DAGMAR (1861–1901), hvis Gallionsfigur nu er opstillet W. for Søværnets Officersskoles Bygning paa Nyholm paa Holmen, malet af *Vilhelm Arnesen*, der deltog i Togtet paa Middelhavet i 1894/95. Skænket til S.O.F. i 1945 af siamesisk Kommandør, dansk Premierløjtnant *M. Bojesen*, RR. 1300 (f. 1871, † 1945) til Minde om hans Søn, Soløjtnant *Gregers Bojesen*, RR. 1612a (f. 1919), der faldt under Kamp med tyske Styrker i Amaliegade i København den 5. Maj 1945.
- D. 58. Fregatten JYLLAND under Gibraltar (sosat 1860) malet i 1948 af Fyrdirektør, Kommandør *P. E. B. Sinding*, RR. 1351, (f. 1882) og skænket til S.O.F. i 1949 af Kunstneren.
- D. 59. *Willemoes' Dod.* (RR. 752, f. 1783, † 22. 3. 1808 om Bord i Linieskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK (1804–1808) i Kampen ved Sjællands Odde). Forstudie til Maleri af *Christian Mølsted*, 1909.

Originalbilledet har tidligere hængt paa Frederiksborg Museet, men blev af dette i 1936 efter Anmodning overladt til Assens By. Maleriet blev først ophængt paa Raadhuset, men flyttedes af sikkerhedsmæssige Grunde under 2den Verdenskrig til Assens Kirke, hvor det nu hænger i Nærheden af Alteret.

- Forstudiet er skænket til S.L.S. i 1931 af senere Kommandør *Kai Hammerich*, RR. 1411 (f. 1894), hvis Frue, f. Rump, paa mødrene Side stammer fra Slægten Willemoes.
- D. 60. Akvarel af Orlogsskonnerten FYLLA (1862–1903) under Island, malet i Sommeren 1877 af dav. Løjtnant, senere Kontreadmiral *G. A. Caroe*, RR. 1159 (f. 1845, † 1905). Billedet har tilhørt den senere Kontreadmiral *G. J. J. P. Jacobson*, RR. 1101 (f. 1832, † 1897), og er i 1939 skænket til S.O.F. af dennes Datter, Professorinde *H. Hurwitz*, f. *Jacobson*.
- D. 61. Kaserneskipet DRONNING MARIE (1824–1896) ved »Elefanten« paa Holmen, malet 1887 af *Vilhelm Arnesen* (samme Skib som paa Nordvæggen, Nr. D. 34), testamenteret til S.O.F. af Kommandørinde *Ida Braëm*, † 1932 som Enke efter Kommandør *Th. Braëm*, RR. 1135 (f. 1838, † 1915). Vurdr. Kr. 350.—.

IV

BIBLIOTEKET

MØBLERNE i Biblioteksværelset, hvilket—som i Admiralstiden—ogsaa benyttes til daglig Spisestue, stammer alle fra Foreningslokalerne i Bredgade 28, idet der dog mellem Vinduerne er placeret det gamle Evolutionsbord med Kompassroseinddeling, hvorom SOE-LIEUTENANT-SELSKABETS Medlemmer samledes i Selskabets første Aar (1784).

Paa Boghylderne, der er bekostet opsat af S.O.F. ved Indflytningen i 1942, findes S.O.F.s Haandbibliotek, med tilhørende Kartotek (oprettet 1950). Desuden er der her anbragt en Del Overskudsbøger fra *Marinens Bibliotek* i Stueetagen.

Ved Værelsets Istandsættelse i 1947 blev Vægfelternes Lærredsbeklædning udskiftet med Finerplade, og samtidig blev der lagt Parketgulv.

Lysekronen er anskaffet i 1949.

1
2
3
4
5

Korte, smalle Østvæg ind mod Dagligstuen.

B. 1. Udfor Takkelloftet paa Frederiksholm 1851.

Bemærk »Ankerstokhuset« — senere Artillerikorpsets Kontorbygning, nedrevet 1926 — paa Ankerøen, der senere blev udvidet til den nuværende Doko. Billedet er tegnet, før der i 1859/61 blev sat en Etage til paa Takkelloftsbygningerne.

B. 2. En Brig og en Fregat i Flaadens Leje.

— tæt op til Hønsbroen, tilhøjre ses Kaserneskipet ved »Elefanten«.

B. 3. Flaadens Leje set fra Hønsbroen med Linieskibene FREDERIK VI [1831–72] og DRONNING MARIE [1824–96].

I Baggrunden ses Frelsers Kirke ≠ Kranen paa Christiansholm (bygget 1762 — nedrevet 1866).

B. 4. Parti fra Gammelholm 1849.

B. 5. Parti fra Beddingerne paa Nyholm.

I Baggrunden ses Nyholms Kran, bygget 1748/49.

Alle 5 Akvareller er malet i Tiden 1848-56 af Kaptajn *Emil W. Normann*, RR. 949 (f. 1798, † 1881), og skænket til S.O.F. i 1911 af Privatbankdirektor *A. Normann*, en Søn af Kunstneren (se ogsaa Nr. 1-4 i Dagligstuen).

	6	
7	8	9
10	11	12
13	14	15

Sydvæggens østlige Del

B. 6. Hjuldampskibet *ÆGIR* (1841-1872) under Krigsudrustning, Pen-
netegning af *C. F. Sørensen*, 1849, skænket til S.O.F. i 1931 af
norsk Viceadmiral *Sparre*.

Giveren oplyste, at Billedet forestillede Danmarks første Dampskib *CALEDONIA*, hvilket dog maa bero paa en Misforstaaelse, idet *ÆGIR* var Ma-
rinens 2det Dampskib, men *det første*, der var bygget af Jern. Det brugtes
fra 1841-1856 som Kongeskib, kom senere i Postfarten og fra 1860 paa Op-
maaling. Under Krigsudrustning i 1848/49/50 og 1864.

Identificeringen af dette Billede har været vanskelig, da alle Billeder viser
ÆGIR som spejlgattet. En gennemskåret Skrogmodel af dette Skib i Model-
samlingen er derimod rundgattet. Forklaringen er, at da Fabrikmester, senere
Viceadmiral *A. Schifter*, RR. 731 (f. 1779, † 1852) blev sendt til England for
at indkøbe Flaadens to første Dampskibe (*ÆGIR* og *HEKLA*), forespørger
han Kollegiet, om han maa antage det runde Agterskib, som Englænderne
anvender. Hertil udtales i lgl. Resol. af 22. 2. 1841, at man intet har at ind-
vende herimod, naar Skibet efter Hjemkomsten forsynes med blinde Galle-
rier, »saaledes at det udefra ej kan ses, at det er rundgattet«.

(*Schultz*: Den danske Marine 1814-48. I. S. 131).

B. 7-15 er en Samling Aquatinter, der angives at være af *N. Truslev*. Efter en nærmere Undersøgelse hævder Orlogskaptajn
P. A. C. J. Holck, RR. 1372 (f. 1888) og Kommandørkaptajn
R. Steen Steensen, at disse Skibsbilleder ikke kan regnes for
særlig nøjagtige, hverken i Tegning eller Tekst, ligesom de
næppe heller er af *Truslev*, de er snarere af forskellige Amatører.

- B. 7. »Et dansk Linieskib for Sidevind i Middelhavet paa Vej efter *Thorvaldsens Værker*«.
 Den sidste Bemærkning er fejlagtig, da intet dansk Linieskib efter 1807 har været paa Middelhavet og *Thorvaldsens Værker* hjembragtes af Fregatter. (Schultz/Ackermann).
- B. 8. »Et Linieskib for Sidevind med 2 Streger i Sejlet i Nordsøen paa sin Rejse med Prins *Frederik* til Island.«
 Det var DRONNING MARIE, der i 1834 førte den senere Kong *Frederik VII* til Island. – Skibet paa Billedet er dog *ikke* DRONNING MARIE – se om dette Skib under Nr. 34 og 61 i Dagligstuen.
- B. 9. »Linieskibet FREJA til Ankers.«
 Der har aldrig eksisteret et dansk Linieskib af dette Navn.
- B. 10. »DELPHINEN(?) til Ankers i en Bugt i Norge om Aftenen tørrende sine Sejl.«
 Intet større dansk Orlogsskib har båret dette Navn.
- B. 11. »En russisk Fregat til Ankers i Øresund paa Hjemrejse fra Navarino.«
- B. 12. »Et Linieskib for Vinden.«
- B. 13. »En svensk Fregat under Opsejling.«
 Efter 1814 p. G. af Unionsmærket i Flaget.
- B. 14. »Amerikansk Orlogsfartøj ANDELOPE af Boston paa Lægerval ved Kronborg ved Helsingør 1. 11. 1807.«(?)
- B. 15. »Fransk Linieskib til Ankers under Dieu.«

16
17

Smalle, østlige Vægstribe.

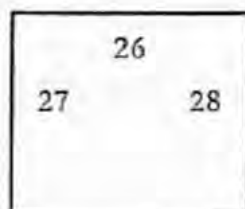
- B. 16. »Badge« fra den britiske Krydser FROBISHER, foræret til S.O.F. i 1946 af Krydserens Chef.
- B. 17. Mindeplade over Premierløjtnant *B. Kaas*, RR. 596, (f. 1764, † 1795), skænket til S.O.F. i 1901 af Frøknerne *Philippa* og *Julie Paludan-Müller*.
 Nærmere Forklaring herom i det nedenunder Pladen anbragte Særtryk af en Artikel i T.f.S., Jan. 1944 af Søløjtnant (R) *G. Hennens de Lichtenberg*, (Nr. 686, f. 1902).

		18		
		19		
20	21	22	23	24
		25		

Sydvæggens Midterfelt.

- B. 18. Udkast til en Illustration til *Chr. Winthers* Digt: *Matrosen* (Ved Toldboden steg en Matros i Land). – Billedet kaldes populært »Kystflaadens Stab«. Kultegning af *Otto Bache*, skænket til *S.L.S.* i 1941 af Dispatchør *L. N. Hvidt*.
- B. 19. 4 Fotografier af Portrætter af gamle Søofficerer. (Fra. v. til h.):
 Rigsadmiral *Ove Gedde* (f. 1594, † 1660), Herre til Urup.
 Skænkede i sin Tid en større Pengesum til Søkvæsthuset.
 Kommandør *Otto Arenfeldt* (f. 1639, † 1720), Herre til Knivholt, Lerbæk og Skaarupgaard.
 Admiral *Frederik Eiler Gedde* (f. 1641, † 1717), Søn af Rigsadmiral *Ove Gedde*.
 Gehejmeraad, Stiftamtmand, Viceadmiral *Carl Christian von Gabel* (f. 1679, † 1748), Herre til Giesegaard, Bregentved m.fl.
- B. 20. Litografi af Kommandør *S. L. Tuxen*, RR. 853 (f. 1790, † 1856), som Kaptajn i 1837, efter Maleri af E. D. Bærentzen paa Frederiksborg Museet.
 Bemærk at højre Epaulet har Franjer, venstre derimod ikke. I Afsnittet om »Uniformer ved Søe-Etaten« i »Liste paa Admiralitets- og Commissariats-Collegi Deputerede samt paa de i Hans Kongl. Majestæts Søe-Krigstjeneste staaende Flagmænd og Officerer m.v. for Aar 1829« er om Epauletter anført:
 Commandeurerne bære to Epauletter med Kantiller.
 Commandeur-Capitainerne bære to Epauletter med Franjer.
 Capitainerne: paa hoire Skulder en Epaulet med Franjer og paa venstre Skulder en Contra-Epaulet, i hvilken Baandet skal være af en heel mat Guldtesse, og Krandsen, som slutter Baandet, af Metal.
- B. 21. Litografi af Kontreadmiral *Christian Wulff*, RR. 715 (f. 1777, † 1843), skænket til S.O.F. i 1908 af Boet efter Admiral *A. C. Schultz*, RR. 1007 (f. 1813, † 1908).
- B. 22. Fotografi af Maleri af Kommandør *P. W. Tegner*, RR. 929 (f. 1798,

- † 1857). Tilhører SØE-LIEUTENANT-SELSKABET, der bestyrer et Legat med den paagældendes Navn.
- B. 23. Litografi af Premierløjtnant *T. Vilhelm Pedersen*, RR. 1050 (f. 1820, † 1859), kendt som Tegner og har bl.a. illustreret *H. C. Andersens Eventyr*. Skænket af Kommandør *J. H. Schultz*, RR. 1231 (f. 1861, † 1934).
- B. 24. Litografi af kar. Kaptajn, Guvernør i Guinea *F. S. Mørch*, RR. 961 (f. 1800, † 1839) efter Maleri af *F. L. Storch*.
- B. 25. »Den forenede danske og svenske Flaade under Neutralitets Conventionen af 27. 3. 1794, manøvrerende i Sundet 1794.« Tegnet af Kaptajn *L. J. Grove*, RR. 647 (f. 1768, † 1820), skænket til S.O.F. i 1940 af Kommandørinde *Grove*, Enke efter Kommandør *P. A. Grove*, RR. 1205 (f. 1856, † 1939).

Sydvæggens Felt mod Vinduet.

- B. 26. Fotografi af Kaptajn *S. A. Jessen*, RR. 1392 (f. 1892, † 1925). Tilhører *S.L.S.* J. var ved sin Død Formand for Selskabet, og den eneste Formand i Selskabets Historie, der er død i Funktion.
- B. 27. Litografi af Etatsraad, kar. Kaptajnløjtnant og Underdirektør ved Orlogsværftet, senere Medstifter af og Direktør for Burmeister & Wain's Maskin- og Skibsbyggeri A/S, *W. Wain*, (f. 1819, † 1882), der som Medlem af S.O.F. i 1882 skænkede Foreningen en Gave paa Kr. 10.000.- (Grundfonden).
- B. 28. Fotografi af dansk Premierløjtnant, siamesisk Kommandør *F. G. A. Rischel*, RR. 1281 (f. 1867, † 1946), som i sit Testamente betænkte saavel S.O.F. (Fornylesesfonden) som S.L.S. med Pengegaver.

Nedenunder findes en Samling af Fotografier af Søofficersforeningens forskellige Formænd.

	29	
30		31
	32	

Væggen mellem Vinduerne.

- B. 29. »Mindeblad om Danmarks Hædersdag den 2den April 1801.« Tilhører *S.L.S.*
- B. 30. Litografi efter Maleri paa Frederiksborg Museet af Kontreadmiral *J. C. Krieger*, RR. 488 (f. 1756, † 1824). Tilhører *S.L.S.*
- B. 31. Litografi af Kontreadmiral *H. C. Sneedorff*, RR. 539 (f. 1759, † 1823). Tilhører *S.L.S.*
(Formentlig anskaffet af Selskabet i 1830).
- B. 32. Pennetegning af dav. Lieutenant, senere Viceadmiral (Admiral) *G. F. W. Wrisberg*, RR. 1021 (f. 1816, † 1896), af den svensk-norske Øvelseseskadre paa Københavns Yderrhed 1.-6. Juli 1846. (Optegnet ved Søkort-Arkivet ca. 1900 af Løjtnant *H. E. R. Falcon*). Skænket til S.O.F. af Skibsfører *Wrisberg*.
- B. 33. Paa *S.L.S.*' gl. »Kompassbord« en Kobberbøje, Del af en tysk Redningsbøje (de smaa Kors med bønneformede Dupper viser en saadan Bøjes Udseende). Skænket til S.O.F. i 1949 af Fru Orlogskaptajn *Lagoni*, hvis afdøde Mand, Orlogskaptajn *O. F. K. Lagoni*, RR. 1352 (f. 1882, † 1949) under første Verdenskrig var Chef for Torpedobaaden *HAIEN* (1896-1928). Bøjen bærer følgende Indskrift:

»BLÜCHER«

Tysk Panserkrydser. Sunken i Kampen ved Dogger Banke
d. 24. 1. 1915.

Redningsbøjen opfisket d. 16. 4. 1915 ved Skagen.

Torpedobaaden *HAIEN* fandt denne Bøje mellem 4 engelske
Miner Nord for Skagen 16. 4. 1915.

*Krigen
til Minde.*

34

35

Ydervæggen ved Skrivebordet.

- B. 34. Silhuet af Kaptajn *Rasmus Rafn*, RR. 598 (f. 1764, † 1805), klippet af Broderen, Kaptajnløjtnant *Christopher Rafn*, RR. 592 (f. 1763, † 1801), af hvem der i Dagligstuen (som Nr. D. 10) findes en Miniature-Akvarel malet af *Rasmus Rafn*. Begge Billeder er skænket til S.O.F. i 1919 af Frøken *Elisabeth Lumboltz*.
- B. 35. Fotografi af Tegning af (formentlig) Ligstenen paa Østbirk Kirkegaard over Rigsraad, Admiral *Peder Skram* (f. 1500 til 1503, † 1581), Herre til Urup.

37

36

38

39

40

Væggen ind mod Kaminstuen
(over Skrivebordet).

- B. 36. Litografi af Kommandør *Iver T. Huitfeldt* (f. 1665, † 1710). Skænket til S.O.F. i 1925 af dens Medlem, Overlæge *L. Hornemann*.
- B. 37. Litografi efter Tegning af *Bendixen* af Admiral og Gehejmestatsminister *Steen Andersen Bille*, RR. 469 (f. 1751, † 1833). Tilhører *S.L.S.*
- B. 38. Briggen *St. Croix* (1835–1860) og Regeringsskonnerten *Vigilant* i de vestindiske Farvande. Tegnet af senere Viceadmiral (Admiral) *G. F. W. Wrisberg*, RR. 1021 (f. 1816, † 1896), der var med *St. Croix* i Vestindien som Løjtnant i 1838/39.
- Vigilant* var oprindelig et Søroverskib *Earl St. Vincent*, som i 1799 indkøbtes af Marinen til Stationsskib under Navnet *Den Aarvaagne*. Den blev senere overtaget af den dansk-vestindiske Regering og sejlede som Postskonnerten *Vigilant*, indtil Danmark i 1917 afstod de dansk-vestindiske Øer.
- B. 39. Litografi af Viceadmiral *A. Schifter*, RR. 731 (f. 1779, † 1852), skænket til S.O.F. i 1902 af Kommandør *A. P. Hovgaard*, RR. 1189 (f. 1853, † 1910).
- B. 40. *Nihalet Kat* skænket til S.O.F. i 1888 af Viceadmiral *C. L. C. Irmingers* [RR. 952 (f. 1802, † 1888)] Børn, til Minde om Kampen

11. 7. 1825 mellem Skonnerten VIGILANT, ført af dav. Sekondløjtnant *I.*, og det columbianske Sørøverskib ADOLPHO ved Culebra i de dansk-vestindiske Farvande. ADOLPHO blev opbragt, og dens 8-pundige Metalsvingkanon opbevares nu paa Tøjhusmuseet. Inskriptionen paa Katten (nu ulæselig) er af *Irminger* selv, og over den er hans Fotografi anbragt. (S.O.F. Indk. Skrv. 12/1888).

Paa Skrivebordet

Skrivetøj, Penneholder og Sandbøsse tilhører *S.L.S.*, som har arvet det efter Kaptajn *E. H. C. Rørbye*, RR. 1249 (f. 1862, † 1940)¹⁵).

Om disse Genstande oplyser Kunstindustrimuseet i København følgende:

1. Skrivetojet er af bornholmsk Fajance fra ca. 1800 fra en lille Fabrik »Gudumlund«. En enkelt Del af Skrivetojet mangler.
2. Penneholderen er en daarlig tysk Fabriksvare fra det 19. Aarhundrede.
3. Sandbøssen er af engelsk Fajance fra det 19. Aarhundrede, Kopi efter det japanske »Kakiemon«, Laaget hører dog ikke til Sandbøssen, det er Fajance fra det 18. Aarhundrede.

Papirkniv af Elfenben, Gave til *S.L.S.* ved Indflytningen i »Søkvæsthuset« fra Direktør, Sekondløjtnant *J. Rasm.*, RR. 1320 (f. 1872) – samtidig skænkede Direktør, Premierløjtnant *P. M. Tegner*, RR. 1317 (f. 1874, † 1945), en Dirigentklokke i Sølv med Inskription til *S.L.S.*

Paa Boghyldernes vestlige Sidekant er anbragt 20 Stk. Præmieskjolde af Sølv vundet af den nu opløste *Søofficerernes Idrætsforening* ved *Flaadens Idrætsstævner*.

- B. 41. Paa Boghyldernes sydlige Sidekant er foruden Barometer og Termometer ophængt et Fotografi af Underdirektør ved Søartilleriet, kar. Kaptajnløjtnant *C. I. T. Carlsen*, RR. 1096 (f. 1831, † 1861), som blev dødelig saaret ved Sprængningen af en Whitworths Bagladekanon under Forsøgsskydning paa Amager 1861.

¹⁵) I *Foss'* »Søofficersrulle 1700–1951« angives Dødsåret fejlagtigt til 1920.

KAMINSTUEN

DETTE Rum blev – ligesom Dagligstuen – ikke ændret ved Ombygningen, da Foreningen overtog Lokalerne. De to Sofaer og tre Lænestole hørte til i Viceadmiralsboligen, og de blev efter 2den Verdenskrig af Søværnets Intendantur overdraget til S.O.F. De øvrige Møbler samt Radioen er fra Foreningslokalerne i Bredgade, Bord- og Staalamper, Pladespiller, Brændekobberkar (gl. Vandkedel fra Sejlskibstiden), Gnistfanger og Kaminur samt de lave Rygeborde, heraf nogle med gamle Kadettegninger under Glasplade, er anskaffet – dels ved Indflytningen, dels senere. Lysekronen er indkøbt i 1948.

1	2
3	4

Sydlig Væg mellem Dør til Bibliotek og Ydermur.

- K. 1. »Briggen LOUGEN [1791–1802] under Captain *Jessens* [RR. 602 – f. 1764, † 1823] Commando angribes ved St. Thomas af 2de Engelske Fregatter den 3die Marts 1801«. Kobberstik stukket af *F.M. Dodt*.

I *Niels Juel*-Salen findes som Nr. 3 et Maleri efter dette Stik.

- K. 2. »Briggen LOUGEN under Captain *Jessens* (se under Nr. 1) Commando afslaaer 2de Engelske Fregatters Angreb ved St.: Thomas den 3die Marts 1801«. Kobberstik stukket af *F.M. Dodt*.
- K. 3. »Den engelske Kutterbrig SEAGULL¹⁶⁾ buxeres, ramponeret og synkefærdig, ind i Fosholms Bugten ved Christianssand efter 2 Timers haardnakket Fægtning den 19de Juni 1808 med Orlogs Briggen LOUGEN [bygget 1805 – overgaaet til Norge 1814], Captain Lieut. *P.F. Wulff* [RR. 691, f. 1774, † 1842] tilsidst understøttet af 4 Kanonbaade under Lieut. *Fønss* [RR. 832, f. 1790, † 1870]«.

¹⁶⁾ Indlemmet i den danske Flaade fra 1808 til den i 1814 overgik til Norge.

- Kobberstik stukket af *N. Truslev* efter Tegning af *Eckersberg*.
 K. 4. »Søe-Lieutenant *C. Wulff* [RR. 715, f. 1777, † 1843, se Portræt i Biblioteket som Nr. 21] erobrer med sine 4re Canon Chaloupper den engelske Orlogs Brig THE TICKLER [indlemmet i den danske Flaade 1808, solgt 1815], armeret med 12 Stk. 18 pd. diger Carro-nader og 2 lange 18 pd. Canoner i Bougen i Beltet under Laalland, efter en hæderfuld Kamp fra Kl: halv 5 til 7½ Eftermiddag d. 3die Junii 1808«. Kobberstik stukket af *N. Truslev* efter Tegning af *Eckersberg*.

Alle 4 Stik er i 1886 skænket til S.O.F. af Kaptain *O.L. M. von Munthe af Morgenstjerne*, RR. 1105 (f. 1831, † 1899).

5

6

Smalle, sydlige Ydervæg.

- K. 5. »Herr *Cort Adeler* (f. 1622, † 1675), Ridder af Dannebrog og Sanct Marco, H. Kongl. Maj.s til Danmark og Norge xxx højbetroede General-Admiral, Herre til Bradsbiere og Giemsøe Kloster«. Kobberstik af *Christ. Fritzsche*, Hamburg, 1731. Tilhører *S.L.S.* (se Kontoret Nr. 11).
 K. 6. Kobberstik forestillende *Christian Jacobsson Drachenberg*, stukket af *C. Fritsch* 1768, skænket i 1914 til S.O.F. af Kommandørkap-tain *Niels Baron Iuel-Brockdorff*, RR. 1340 (f. 1878).

7

8

9

10

Ydervæg mellem Vinduerne.

- K. 7. Mindeblad over General Admiral Lieutenant *Niels Iuel* (f. 1629, † 1697), Kobberstik, hører til en samtidig Udgave af Ligprædi-ken over: »Her Niels Juuls... Hans Adelige Liigs sorgelige Be-giengelse . . . af Dr. Peter Jespersen.¹⁷⁾ 1699«. (Westergaard, »Danske Portrætter«, Nr. 6028). Tilhører *S.L.S.*

¹⁷⁾ Kgl. Konfessionarius, Dr. *Peder Jespersen* tog sig som bekendt af den 15-årige *Peter Wessel*, senere *Tordenskiold*, da denne var løbet hjemmefra og kom til København.

- K. 8. »*E.O.Branth* [RR. 535, f. 1756, † 1825] Capitaine ved Søe-Etaten, Chef for Blok Skibet JYLLAND [1760–1801] i Slaget paa Kiøbenhavns Reed den 2. April 1801«.

Kobberstik af *J. Rieter*, tilhører *S.L.S.*

- K. 9. »Capitaine *Krabbe* [*P.G.*, RR. 540, f. 1755, † 1807], Chef for Fregatten FREYA [1793–1807], blev attakeret og sloges med 4 Engelske Fregatter ved Indgangen til Canalen i Nordsoen, da de vilde visiterer den Danske Convoy, som var under Fregattens Forsvar d. 25. July 1800«.

Kobberstik af *J. Rieter*, skænket til S.O.F. i 1888 af senere Kontreadmiral *C.G. Middelboe*, RR. 1180 (f. 1852, † 1920).

- K. 10. »*H.H. Kofoed* [RR. 574, f. 1760, † 1809], Capitaine ved Søe-Etaten, Chef for Blok Skibet CHARLOTTE AMALIE [gl. Kinafarer, 1769–1801] i Slaget paa Kiøbenhavns Reed d. 2. April 1801«.

Kobberstik af *J. Rieter*, tilhører *S.L.S.*

11

12

Smalle, nordlige Ydervæg.

- K. 11. Brystbillede af Kong *Christian IV* (f. 1577, † 1648).
K. 12. Viceadmiral *Johan Olfert Fischer*, RR. 411, (f. 1747, † 1829). Detalje fra Mindebladet for 2. April 1801 (se Nr. 29 i Biblioteket), skænket til S.O.F. i 1948 af *Marineforeningen*.

13

14

15

Smalle, nordlige Væg mellem Ydervæg og Vindue.

- K. 13. »*Johan Christian Schrodersee* [RR. 517, f. 1754, † 1801 – se Nr. 51 i Dagligstuen], General Adjutant og Capitain i Søetaten, fød den 15. Oktob. 1756¹⁸⁾, død den 2. April 1801 i Bataillen paa Kiø-

¹⁸⁾ I *Foss'* »Søofficersrulle 1700–1951« o.a. Værket er Fødselsaaret angivet til 1754.

benhavns Rhede». Tegnet af *Jens Juel* og stukket af *G. Haas*, skænket til S.O.F. ca. 1910 af senere Viceadmiral *A. F. M. Evers*, RR. 1208 (f. 1857, † 1951).

K. 14. »Commandeur-Capitain *C. W. Jessen*, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd« [RR. 602, f. 1764, † 1823], indsat: »Bataille med Orlogsskibet PRINS CHRISTIAN [FREDERIK 1804–1808] den 22. Marts 1808.« Tilhører *S.L.S.*

K. 15. »*Michael Christian Ludewig Ferdinand Tønder*. Kongl. dansk Vice Admiral [RR. 52, f. 1692, † 1755], stukken efter Original Malerie, som findes hos hans efterladte Enke Frue«. [Mistede sit ene Ben ved Rügen 1715].

Malet af *Hörner* og stukket af *Haas*, København; skænket til S.O.F. i 1889 af Oberstløjtnant *Tønder*.

	16		19
17		18	20

Nordlige Langvæg.

K. 16. »Bataillen d. 2. April 1801, paa Københavns Reed, Kongen af Danmark og Norge underdanigst tilegnet.« Stukket af *I. F. Clemens* efter Maleri af *C. A. Lorentzen*, tilhører *S.L.S.*

K. 17. »Battle of Copenhagen, to Vice Admiral Lord *Nelson*, of the Nile, Rear Admiral Sir *Thomas Graves*, K. B., the several Captains, the Officers, Seamen & Marines under their Command. This Platt Engraved in Commemoration of the glorious Victory«. Tegnet og stukket af *Rob. t. Dodd*.

K. 18. »Attack on the Danes before Copenhagen«. Tegnet og stukket af *Rob. t. Dodd*.

K. 17 og 18 er skænket til S.O.F. i 1886 af Kaptajn *O. L. M. von Munthe af Morgenstjerne*, RR. 1105 (f. 1831, † 1899).

K. 19. »Kampen ved Sjællands Odde d. 22. Marts 1808«. Tuschtegning af *T. E. Lønning*, Tegner og Constructeur ved Holmens Modelkammer, f. 1762, † 1823. Skænket til S.O.F. i 1908 »til Minde om 100 Aaret for taper Daad« af Frøken *A. Kierulff*.

- K. 20. »Fregatten FREYA [1793–1807] commanderet af Capitain *Krabbe* [RR. 540, f. 1755, † 1807], i Attaque med 4 engelske Fregatter ved Indgangen til Canalen i Nordsøen, den 25 July 1800«. Stukket af *C. Kuntz* efter Maleri af *Lønning*.

21

22

Smalle Væg mellem Ydermur og Dør.

- K. 21. »De Heere *Michiel Adriaensz Ruyter*, Ridder, Lt. Admirael over de Provincie van Hollandt ende Westvrieslandt« (f. 1607, † 1676, i 1660 ophøjet i dansk Adelsstand). Stukket af *A. Blotelingh*.
- K. 22. Hollandsk Luitenant-Admirael, dansk General-Admiral *Cornelius Martensz van Tromp* (f. 1629, † 1691). Stukket af *Wouter Muller* efter Maleri af *Livius*.

K. 21 og 22 er skænket til S.O.F. i 1939 af Admiralinde *Konow*, Enke efter Viceadmiral *H. Konow*, RR. 1238 (f. 1862, † 1939).

23

24

25

Væg ind mod Dagligstuen mellem
Døren og Kaminen.

- K. 23. Den hollandske Admiral *Obdam* forcerer Adgangen til Sundet. Kamp mellem den hollandske og svenske Flaade 1658. Stukket af *Fischer* og skænket til S.O.F. i 1886 af Kaptajn *O.L.M. von Munthe af Morgenstierne*, RR. 1105 (f. 1831, † 1899).
- K. 24. »PHØNIX. En Forestilling til Fordel for Danske Krigsfanger i Engeland, udført ved Skuespiller og Dannebrogsmænd *Knudsen* paa den kongelige Danske Skueplads den 26. Januarii 1811«. Tegning af *T.E. Lønning*, stukket af *W. Heuer*.
- K. 25. »FÆDRELANDSK KIRKEGAARD. En Forestilling til Fordel for de i Krigen Qvæstede og de Faldnes efterladte Enker og Børn, udført ved Skuespiller og Dannebrogsmænd *Knudsen* paa den Kongelige Danske Skueplads den 12. Marts 1814«. Tegnet og stukket af *Senn*.

26

27

28

Venstre Side af Kaminen.

- K. 26. Dansk Søofficerspallask af engelsk, saakaldt aaben Type, fremstillet i England ca. 1830. Pallasken har tilhørt Kommandørkaptein *M.C. Müblensteth*, RR. 827 (f. 1786, † 1852).

Det oprindelig forgyldte, fint forarbejdede Messingfæste har Nakkestykke med Løvehoved med smukt cislæret Manke. Haandbøjlen er omviklet med en Blomsterranke, Parerstangen og Skedefjedrene har Bladornamenter. Paa begge Skedefjedre ses et kronet Anker. Grebet er af Elfenben med Krydskravering og har 7 Rækker tosnøet Messingtråd. Den eenæggede Klinge har ætset Ornamentik, foroven læses:

1) »*J. Herazek*«. 2) »i Kiøbenhavn«.

Den sorte Læderskede har rigt ornamenterede Messingbeslag med Trofæer og Akantusblade. Mellembaandene har a la grec-Borter og Laurbærblade. Paa Mundblikkets Bagside læses:

Drury & Son, 32 Strand, London.

Til Pallasken hører Guld Porte-épée med Kvast i Blaafarvet og Guld med løse Kantiller.

Pallasken kendes saavel fra Danmark som bl.a. fra England og Sverige i Begyndelsen af 1800-Tallet. Et lignende Eksempel findes paa Tøjhusmuseet i København, hvis Ornamentik viser en Datering til Tiden ca. 1820-30.

Navnet: *J. Herazek*, som findes paa Klingens, er det danske Sværdfegerfirmas Navn. Firmaet var grundlagt i Tiden omkring 1750 af en til København indvandret böhmisk Sværdfeger. Hans Sønnesøn J. H. havde Forretning i Pilestræde 1829-1850.

Klingen kan derfor næppe være ældre end ca. 1829, selvom Pallaskens Ornamentik tyder paa, at Fæstet eventuelt kunde være udført lidt tidligere, ca. 1820.

Sværdfegernavnet *Drury* paa Skedens Mundblik kendes fra engelske Sidevaaben, fortrinsvis militære. Firmaet var beliggende i Strand i London, men herudover vides intet sikkert om det, end ikke noget Aarstal er kendt. Imidlertid er de fleste Sidevaaben med dette Navn fra den første Halvdel af 1800-Tallet, tilmed oftest fra en tidlig Del af Aarhundredet.

En beslægtet, men mindre dekorativ Pallask kom i Brug for engelske Officerer omkring 1825, ligeledes med forgyldt Løvehovedfæste, krydskraveret Elfenbensgreb og kronet Anker paa Skedefjedrene. Selve Typen maa imidlertid være ældre, antagelig fra ca. 1800. Den her omtalte Pallask kan være indkøbt i England og derefter senere forsynet med ny Klinge fra *J. Herazek* i Pilestræde.

Dens Lighed med den engelske Officersmodel 1825, det engelske Sværdfegerfirmas Navn, samt *J. Herazeks* Signatur fra ca. 1829 bekræfter Tidsbestemmelsen til ca. 1829/30, selvom Ornamentiken peger tilbage i Tid.

Den Pallask, som findes i Tøjhusmuseet, svarer – bortset fra Klingen – til den her omtalte, men kan næppe være yngre end 1815, da dens Ejer forlod Søværnet i dette Aar, hvilket synes at bekræfte, at denne Pallasktype er ældre, men at den har været i Brug i næsten et halvt Aarhundrede – antagelig indtil den nye, lukkede Type fremkom med Reglementet af 1849.

- K. 27. Dansk Søofficerspallask af engelsk Type fra ca. 1825–30. Har tilhørt Kommandør *Frederik Paludan*, RR. 982 (f. 1808, † 1880). K. 26 og 27 er skænket til S.O.F. i 1934 af Viceadmiral *H. Konow*, RR. 1238 (f. 1862, † 1939).

Det forgyldte Messingfæste har facetteret Nakkestykke med Lovhoved. Haandbojlen er prydet med Laurbærblade og har paa Midten en Roset og foroven en Volut. Parerstangen er bagtil nedadbojet med Roset. Paa Skedefjedrene et kronet Anker. Grebet er beklædt med sort Hajskind og har 7 Snoninger, hver paa 3 Rækker snoet Messingtraad. Forneden ses en Ring med Druer og Vinlov. Klingen er eenægget med bred Hulslibning, den øverste Halvdel blauneret med forgyldte Rankeornamenter og maritime Trofæer. Skeden af sort Læder med forgyldte, ornamentale Messingbeslag. Til Pallasken hører en Porte-épée i Guld og Blaåt med faste Kantiller.

Pallasken minder om den engelske Søofficerstype M. 1825, og staar nærmere ved denne end Nr. 26 og 28; der er tilsyneladende ingen Indskrifter, som kan oplyse om, hvor den er fremstillet.

- K. 28. Engelsk Søofficerspallask, ca. 1830–40. Blev i Aaret 1834 skænket til Kaptajn *H. C. Bodenboff*, RR. 851 (f. 1791, † 1849) af Kongen af England¹⁹). Pallasken er senere skænket til S.O.F. (S.L.S. ?) af Fuldmægtig i Udenrigsministeriet *W. Bodenboff*.

Fæstet er ganske som paa Nr. 26 bortset fra de ornamentale Detaljer paa Grebets brede Messingring over Parerstangen. I Stedet for to-snoet Messingtraad har Elfenbensgrebet glat Traad i 7 Grupper paa hver 3 Vindinger.

Klingen er en tvægget, fint ætset Kaardeklinge uden Firmanavn. Paa den ene Side læses:

Lieut^{ant} Charles Bodenboff. R. N.

Skeden er som paa Nr. 26, men med Akantus og Palmetter i Stedet for Trofæer. Paa Mundblikkets Kvartside læses:

Drury & Son, 32, Strand, London.

Ligesom Pallask Nr. 26 er Typen den engelske Søofficersmodel af 1825, hvilket stemmer fortræffeligt med Oplysningerne om, at det er en Ærespallask (Sabelfæste og lige Klinge) skænket til Kaptajn *H. C. Bodenboff*.

¹⁹) »H. C. B. var Chef for Briggen *St. Jan* (1821–1843), som assisterede de engelske Myn-digheder paa *Tortola* i Vestindien under et Negeroprør i September 1831. Kaptajnløjtnant B. modtog efter sin Bistand fra den engelske Generalguvernør *Maxwell* et Takkebrev og senere en Kaarde fra Kongen af England«.

Schultz & Ackermann. »Den danske Marine 1814–1848«. 2. Bind Side 511.

Paa Kaminhylden

- K. 29. Gipsbuste af H. M. Kong *Christian X*, modelleret af Billedhuggeren *Svend Jespersen*, skænket til S.O.F. i 1939 af senere Kommandør *J. A. Schou*, RR. 1467, (f. 1901).
- K. 30. Porcelænslampe skænket til S.O.F. i 1942 af Museumsinspektør Fru *Ellen Andersen*, Enke efter Premierløjtnant *D. B. O. Andersen*, RR. 1436 (f. 1897, † 1925), som forestod Indretningen af S.O.F.s Lokaler i Søkvæsthuset ved Indflytningen i 1942.

	31	
32		33

Væg ind mod Biblioteket mellem
Kamin og Dør.

- K. 31. »Affairen ved Tripolis den XVI May MDCCXCVII [1797] imellem Fregatten NAJADEN [1796–1807], Briggen SARPEN [1791–1807] og en liden Chebeque og 6 tripolitanske Skibe«. Den danske Eskadre under Kommando af Kaptajn, senere Admiral, *Steen Andersen Bille*, RR. 469 (f. 1751, † 1833). Farvelagt Tegning af *T. E. Lønning*, Tegner og Constructeur ved Holmens Modelkammer (f. 1762, † 1823). Skænket til S.O.F. i 1932 af Kommandør *P. A. Grove*, RR. 1205 (f. 1856, † 1939).

Samme Motiv som Nr. 5 i NIELS IUEL-Salen.

- K. 32. »Orlogsbriggen LOUGEN (1805–1814) under Commando af Premier-Lieutenant *Wulff* [RR. 691, f. 1774, † 1842], giver – efter en levende Fægtning fra Kl. 7, til 11 om Aftenen, d. 14de Marts 1808 udenfor Christiansand – en større engelsk Brig (CHILDERS) sit hele Lag af Canoner ret for ind, hvilket øjeblikkelig bevirkede dens Flugt.« Stukket og koloreret af *N. Truslev*, efter Tegning af *Eckersberg*.
- K. 33. »Cap.t. Lieutenant *J. J. Suensen* [RR. 692, f. 1774, † 1821], med 6 Canon Chalouper under sin Commando angribes af det engelske Linie Skib DICTATOR, armeret med 68 Canoner, den 26. Junii 1808 om Morgenen Kl. 3 ½ under Stevensklint paa sin Cours fra Kjøge, og efter en levende Canonade i 65 Minuter, hvorved en Canon Chaloupe faaer et Grundskud og landsættes – ikke alene

tvinger Orlogsmanden til Flugt, men endog forfølger ham med idelige Skud agter ind en halv Miil til Søes —«.

Stukket og koloreret af *N. Truslev* efter Tegning af *Eckersberg*. K. 32 og 33 er skænket til S.O.F. i 1886 af Kaptajn *O. L. M. von Munthe af Morgenstjerne*, RR. 1105 (f. 1831, † 1899).

»KONGESALEN«

VED Indflytningen i *Søkvæsthuset* i 1942 indrettedes den nuværende KONGESAL, hvor der i Admiralsboligen tidligere havde været Soveværelser og Anretterværelse hørende til den daværende Repræsentations-Spisesal. Ifølge en gammel Tegning over Bygningens Indretning havde der oprindelig ogsaa været een – dog noget længere – Sal »til allehaande Brug« her paa 2den Etage. Den nyindrettede Sal blev udstyret med et Parketgulv, som tidligere havde ligget i den nye Søofficersskoles Spisesal.

Museumsinspektør Fru *Ellen Andersen* forestod Salens Indretning. Det havde oprindelig været Meningen at beklæde Væggene med Silketapeter, men saadanne kunde paa daværende Tidspunkt ikke fremskaffes.

Møblerne, 1 Canapé, 4 Armstole og 18 almindelige højryggede Stole i Bonderokoko – rødt Træværk med Guldstafferinger og grønt Betræk – er udført af *Illums Bolighus* efter en original Stol paa Nationalmuseet. Ligeledes anskaffedes 2 Spejle med Konsoller og 2 Stk. Prismekroner fra *Ole Haslund* samt grønne Silkegardiner fra *Magasin du Nord*.

Der var ved Indretningen ogsaa Planer om yderligere Belysning med smaa Prismelampetter, men Midlerne strakte ikke hertil.

Senere er tilkommet et særligt Belysningsarrangement ved *Henrik Gerners* Portræt, elektriske Ventilatorer samt Rullegardiner med gammeldags Slotsmotiver.

Ved en Bestyrelsesbeslutning af 17. Februar 1943 fik denne Sal Navnet: KONGESALEN og den ved Siden af beliggende Spisesal Navnet: NIELS IUEL-SALEN.

I 1948 lod Bestyrelsen foretage en Undersøgelse af KONGESALENS bærende Gulvbjælker ved *Statens Bygningsdirektorat* og *Søværnets Bygningsvæsen*, da Gulvet under livlige Danse hyppigt kom i stærke Svingninger. Ekspertterne mente imidlertid ikke, at der var Fare for, at Gulvet ikke skulde kunne taale saadanne Belastninger.

Senere er der dog midlertidigt anbragt Ekstra-Forstötninger nederunder i Fyrdirektoratets Kontor i Stueetagen.

Paa Endevæggen mod Forhallen:

- K.S. 1. Maleri af Kong *Haakon VII* af Norge (som Prins *Carl* indtil 1905 aktiv dansk Søofficer, RR. 1308, f. 1872) i dansk Admiralsuniform malet af den norske Maler *Eilif Petersen* og skænket til S.O.F. i 1906 af Konsul *M.H. Schmidt*, Arendal. Kongen er Ærespræsident for S.O.F. og Æresformand for S.L.S. Vurdr. Kr. 3000.—.

Paa Ydervæggen mellem de midterste Vinduer:

- K.S. 2. Maleri af Kontreadmiral *H.C. Sneedorff*, RR. 539 (f. 1759, † 1823), SØE-LIEUTENANT-SELKABETS Stifter. Kopi efter Maleri af *Jens Juel* paa *Engelholm* udført paa Selskabets Bestilling af Konservator *Ellen O. Petersen* i Anledning af 150 Aars Jubilæet i 1934. Vurdr. Kr. 500.—.

Paa sydlige Endevæg:

- K.S. 3. Maleri af Fabrikmester, Kommandørkaptajn *Heurik Gerner*, RR. 400 (f. 1742, † 1787) i oval Guldramme indsat i en mørkfarvet, rektangulær Yderramme med følgende Inskription:

H. GERNER
SELSKABETS MEDLEM
OG LÆRER

HILS DIT SELSKAB AF UNGE OFFICERER
OG SIIG DEM, AT JEG AGTER DEM, AT JEG
PAA MIN DØDS SENG ANBEFALER DEM
AT BLIVE VED AT GAAE FREM MED
ENIGHED, SAA VILLE DE KUNNE GJØRE
NYTTE.

(til *H. C. Sneedorff*.)

Om dette Portræt, hvorunder SØE-LIEUTENANT-SELKABET i snart 165 Aar har holdt sine Møder, og som er vurderet til Kr. 10.000, fortælles paa Side 9 i »Meddelelser af Sølieutenant-Selskabets Arkiv«, 1884, følgende, der støtter sig til en Artikel i »Nyt Archiv for Søvæsenet« 1851 af Premierlieutenant A.B. Rothe (RR. 1062, f. 1825 † 1874):

»...Officerernes geniale og velvillige Lærer Kommandør *Henrik Gerner* døde den 27de December 1787.²⁰⁾

Om den Deltagelse, der fra Selskabets Side blev vist i Anledning af dette Dødsfald, vides intet som helst; kun udviser Regnskaberne, at der i Februar 1788 er givet et ubetydeligt Tilskud til det Portræt af den højt ansete Af-døde, der bestandig har været og endnu er i Selskabets Besiddelse. At Tilskuddet, som bemærket var ringe, beviser formentlig, at en almindelig Subskription har været sat i Gang. Portrættet er udført af Professor *Jens Juul*, og da det i 1789 var fuldført, bekostede Selskabet Rammen samt Gardiner med Tilbehør af Snore m.m. Dette Portræt med sin karakteristiske Ramme, hvorpaa der foroven staar: »H. Gerner, Selskabets Medlem og Lærer« og forneden den afbrudte Inskription: »Hils dit Selskab af unge Officerer og sig dem, at jeg agter dem, at jeg paa min Dødsseng anbefaler dem at blive ved at gaa frem med Enighed, saa vil...« trænger ikke til yderligere Beskrivelse...«

Rothe og mange med ham hævder her, at de berømmelige Ord var *Henrik Gerners* sidste Ord, han fik ikke fuldført sin Sætning, men døde med »vil« paa sine Læber.

Paa Side 13 er endvidere anført:

»Bombardementet 1807 var ejheller for Solieutenant-Selskabet uden skæbnesvangre Følger. Man mente at redde dets Arkiv samt Gerners Portræt fra den overhængende Fare ved en Flytning til »Gammelholm«; Arkivet blev imidlertid her ødelagt af de Engelske, hvorved altsaa ogsaa alle Af-handlingerne gik tabt, men Portrættet led dog ingen Overlast. Havde man imidlertid roligt ladet alt forblive i Selskabets Lokale paa Amagertorv, kunde det have været frelst.

Den 19de Januar 1808 samledes Kapitain L. Fabricius, Premierlieutenanterne C. Lütken, C. Wulff og W. Evers for at optage en Fortegnelse over Selskabets Ejendele, og da det ikke kunde ventes, at Medlemmerne vilde blive i Stand til at samles for det første, besluttede man sig til at opsigte Lejligheden. Møbler og Effekter bleve flyttede til Gammelholm, hvor Klædningsforvalter Ipsen modtog dem til Opbevaring, og Gerners Portræt blev afleveret til »Archivet«...²¹⁾

Den ovenfor omtalte *afbrudte* Inskription findes gengivet paa et Fotografi foran i de her refererede »Meddelelser«, og det ses til-lige, at selve Yderpladen har en ejendommelig afbrudt Afslutning.

²⁰⁾ Det er vist ret ukendt, at den meget alsidige *Henrik Gerner* i sin varme Interesse for Flaadens Mandskab selv udvalgte og for egen Regning i 1781 udgav en Samling af de da eksisterende Somandssange: *Sange til Tidsfordriv for danske Somand*, formentlig den første af sin Art.

(*Axel Juul*, UNDER DANNEBROG, Okt. 1928).

²¹⁾ Ved »Archivet« menes her uden Tvivl *Søkort-Arkivet*, der dengang laa paa Gammelholm.

Visse Historikere har som før nævnt ment, at *Gerner* ikke naaede at faa sagt mere paa Dødslejet, end netop det anførte. Senere er denne Antagelse omstødt ved Beretning fra Personer, der overværede Dødslejet; den afbrudte Inskription er formentlig opstaaet ved en Beskadigelse under Transporten til eller Opbevaringen paa »Gammelholm« 1808–15.

I 1901 foreslog Kaptajn *J.S. Hoblenberg*, RR. 1103 (f. 1883, † 1918) paa et Møde i S.L.S. den 8. Januar, at Yderrammen blev restaureret i Forbindelse med Tekstens Ændring til dens fulde Ordlyd, hvilket vedtoges.

Teksten blev malet op med andre Typer og anden mere moderne Ortografi, og Yderrammen givet sin nuværende Form, alt for en Bekostning af Kr. 97,60.²²⁾

Originalen til Portrættet fandtes tidligere paa *Statens Museum for Kunst* i København, idet *Henrik Gerner* og hans Hustru, *Charlotte Sophie f. Rasch* (f. 1736, † 1808) begge blev malet i 1785 af *Jens Juel*.

Denne berømte Kunstner var bekendt for at male flere Udgaver af sine vellykkede Portrætter, saaledes skriver Kunstmuseets Direktør, *Leo Swane*, i Dansk Biografisk Leksikon om Juels Portrætter: »...ofte var der Brug for flere Eksemplarer, og han selv eller snarere Eleverne under hans Vejledning udførte da Gentagelserne...«.

Paa Kunstmuseets Kartotek kort til Portrættet af *Henrik Gerner* er anført: »...egenhændig Gentagelse findes i Søofficersforeningen, desuden flere Værkstedskopier...« – en saadan forefindes bl.a. hos Højesteretssagfører *C. Ballhansen*, Gentofte.

Maleriet af Fru *Gerner* er for Tiden udstillet paa *Statens Museum for Kunst*, som i 1951 har udlånt Original-Billedet af *Henrik Gerner* til Randers Museum. I Efteraaret 1909 afholdt »Kunstforeningen« en Udstilling i København af *Jens Juels* Portrætter, hvortil var lånt SØE-LIEUTENANT-SELKABETS Eksempel af

²²⁾ Se iøvrigt nærmere om *Henrik Gerner*s Maleri i T.f.S. Januar 1954.

Maleriet af *Henrik Gerner* (*Jens Juels* egenhændige Kopi af 1789), dette i Forbindelse med Originalbilledets Deponering i et Provinsmuseum kan tyde paa, at S.L.S.' Billede har været anset for det bedste.

En nyere Kopi af dette Billede, malet af *Chr. Benjamin Olsen*, 1928, til Anbringelse i Søofficersmessen i Værkstedsskibet HENRIK GERNER (1928-1943), løsede sig fra sin Ophængning, da Skibet 29. 8. 1943 blev sænket paa Holmen. Maleriet gik i Drift ud af Skibet og ned gennem Flaadens Leje, hvor det blev fisket op et Par Dage efter. Det beror nu hos Chefen for Kystflaaden i Stationsskibet HEKLA.

Paa Indervæggen

- K.S. 4. Skitse til Maleri af H. M. Kong *Georg I* af Grækenland (f. 1845, † 1913), der som dansk Prins (Vilhelm) var Søkadet i Aarene 1860-63. Kongen, der her er malet af *L. Tuxen*, 1917, i græsk Admiralsuniform, var Ærespræsident for S.O.F. og Æresformand for S.L.S.

Billedet, der er indkøbt i 1941 af S.L.S., antoges oprindelig at forestille Kongens Son, Prins *Georg* af Grækenland og til Danmark, dansk Admiral, RR. 1276, (f. 1869) - men en nærmere Undersøgelse har givet til Resultat, at Billedet snarere er et Forarbejde til det store Maleri af Kong *Georg* paa Frederiksborg Museet.

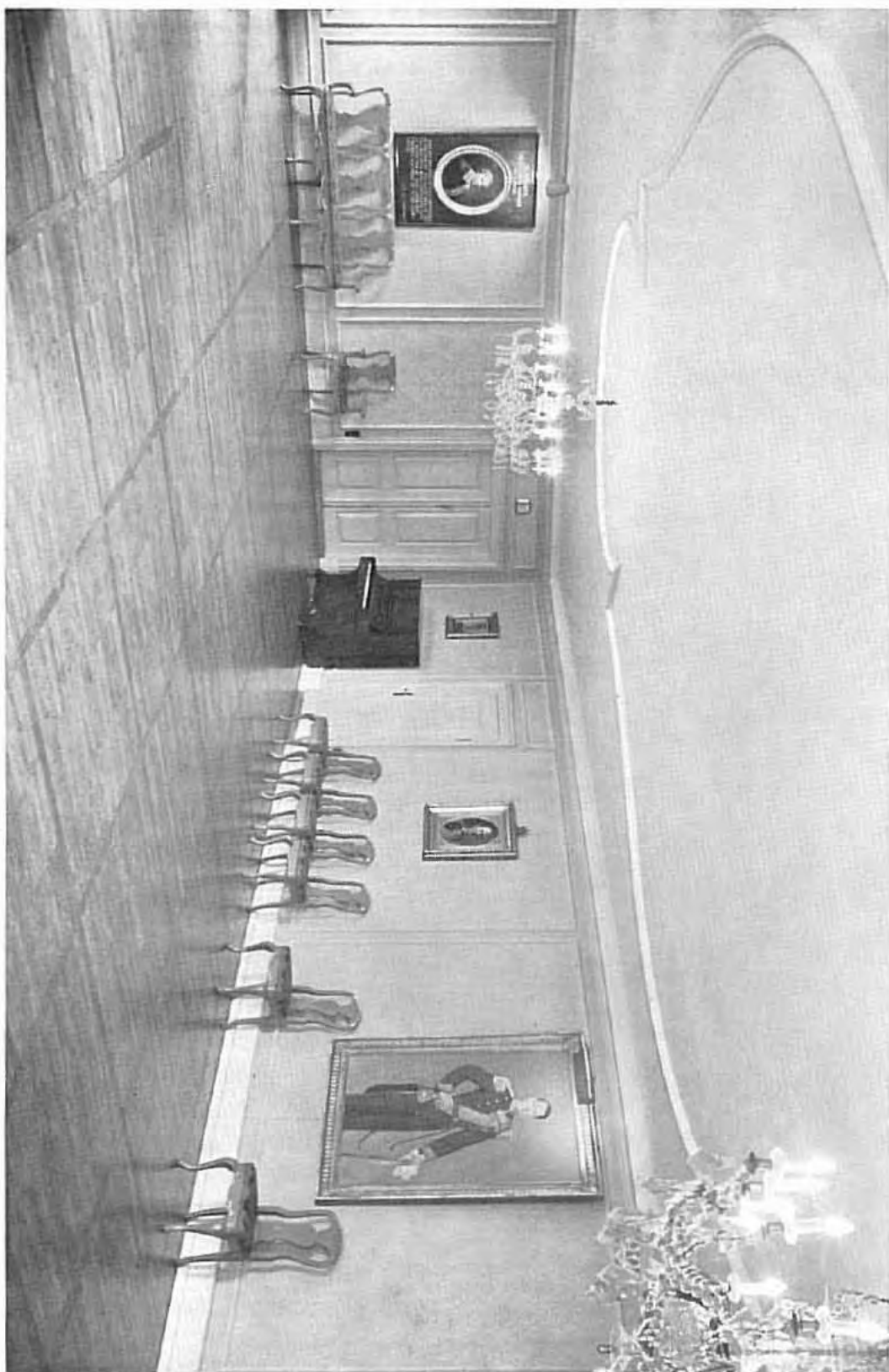
- K.S. 5. Klaver, som i en Aarrække har sejlet med Kadetskibet, hvorfor det er forsynet med Surringsbeslag.

Ifølge gammel Overlevering betales Transporten til Kadetskibet af S.O.F., medens Søofficersskolen, som i 1945 lod Klaveret hovedreparere hos *Horning & Møller*, betalte Transporten fra Skib til S.O.F.

- K.S. 6. Maleri af H. M. Kong *Christian IX* af Danmark (f. 1818, † 1906) i dansk Admiralsuniform. Kopi efter Maleri af *Frants Henningsen*, 1883, skænket til S.O.F. i 1898 af Hds.kgl. Højhed Prinsesse *Marie*. Kongen var Protektor for saavel S.O.F. som for S.L.S. Vurdr. Kr. 1200.-.

- K.S. 7. Maleri af Søofficersforeningens ordinære Medlem, Admiral, Hans Majestæt Kong *Frederik IX*, RR. 1455 (f. 1899), malet af *Aug. Torsleff*, 1949. Maleriet, som tilhører Hans Majestæt, er fra 1953 udlånt til S.O.F.

»KONGESALEN«, SYDVESTLIGE DEL

»NIELS IUEL« SALEN, SYDVESTLIGE DEL

K.S. 8. Maleri af H.M.Kong *Christian X* af Danmark (f. 1870, † 1947) i dansk Admiralsuniform, malet af *Oscar Matthiesen*, skænket til S.O.F. i 1937 af Majestæten. Kongen var Protektor for saavel S.O.F. som for S.L.S. Vurdr. Kr. 3000.—.

K.S. 9. Maleri af H.M.Kong *Oscar II* af Sverige-Norge (f. 1829, † 1907) i dansk Admiralsuniform, malet af *E. Persson*. Gave fra Majestæten til det danske Søofficerskorps. Kongen var Ærespræsident for S.O.F. og Æresformand for S.L.S. Vurdr. Kr. 1500.—.

Ved Skrivelse af 23. 1. 1882 fra Chefen for Søofficerskorpset overdraget til S.O.F. som dennes Ejendom med Forbehold af alle Rettigheder.

VII

»NIELS IUEL« SALEN

DENNE Sal, som havde været Viceadmiralsboligens Repræsentations-Spisesal, var som saadan holdt i en Art pompejansk Stil med marmoreret Træværk og stærkt røde Vægge. Den indgik uforandret i Søofficersforeningens Lokaler ved Indflytningen i 1942.

De bedste af S.L.S.' gamle Stole fra Foredragssalen i Bredgade blev malet og fik Betræk. Et nyt Udtræks-Spisebord samt 2 Konsolborde blev leveret af Snedkermester *Badsted* efter Model fra Nationalmuseet – senere er tilkommet yderligere et Konsolbord samt et Anretterbord i samme Stil.

Oprindelig var den ene Endevæg dækket af 3 store Malerier af Orlogsskibet NIELS IUEL (1918/23–1943) i Helsingfors, med islandsk Kongeflag ud for Vestmannaøerne og i Barcelona – alle af *Chr. Benjamin Olsen*. Ved Salens Restaurering i 1950 tilbagesendtes disse Billeder til Marineministeriet, og S.O.F.s eget Maleri af NIELS IUEL under Skydning ligeledes malet af *Benjamin Olsen* og skænket til S.O.F. i 1928 af Kunstneren, blev deponeret paa Søartilleriets Kontor.

Talerstolen af Teaktræ med tilhørende Lampe er en »Gave til SØE-LIEUTENANT-SELSKABET fra Kaptajn *Alf Trolle* [RR. 1337, f. 1879, † 1949] og *Hustrus Legat* til Minde om Marinekaptajn *Carl Ludvig August Trolle* (RR. 1206, f. 1856, † 1919).

Indervæggen

N.I.S. 1. Det tyske Luftangreb paa Orlogsskibet NIELS IUEL (1918–1943) i Isefjordens Munding den 29. August 1943. Malet af Fyrdirektør, Kommandør *P. E. B. Sinding*, RR. 1351 (f. 1882) og i 1952 skænket til S.O.F. af Kunstneren.

N.I.S. 2. Tuschtegning af Kommandør *L. Fabricius*, RR. 641 (f. 1770, † 1830), indrammet sammen med dennes Hæders-Medalje²³⁾ (Officers-Eksemplar i Guld) for Slaget paa Rheden den 2. April 1801, skænket til S.O.F. af Godsejer *Fabricius*. Vurdr. Kr. 800.–.

²³⁾ Se nærmere herom i T.f.S., Nov. 1944: *Bendix Thøstrup*: »Hæders-Medaljen for 2. April 1801.«

N.I.S. 3. Maleri af Briggen LOUGEN's (1791–1802) Kamp i Vestindien 3. 3. 1801. Kopi efter *Dodts* Stik af samme Begivenhed (Kaminstuen Nr. 1) af ubekendt Maler. Skænket til S.O.F. i 1920 af Kaptajn *W. von Rosen*. Vurdr. 50.–.

N.I.S. 4. Maleri af Slaget paa Rheden den 2. April 1801, malet 1901 af *J. J. Neumann*. Vurdr. Kr. 1500.–.

Indkøbt i 1901 sammen med Nr. 16 i samme Sal for en Gave fra H.M. Kong *Christian IX* (Kr. 1000.–) i Anledning af Majestættens 80-Aars Fødselsdag den 8. April 1898.

N.I.S. 5. Maleri af »Affairen ved Tripolis den 16 May 1797« af *H. P. Thorsøe*, 1821. Vurdr. Kr. 450.–. Tilhører S.L.S.

Samme Motiv som Nr. 31 i Kaminstuen.

Endevæggen

N.I.S. 6. Gammelt Maleri paa Træ af Københavns Tøjhus med Tøjhus-havnen (nuv. kgl. Biblioteks Have). Ubekendt Maler fra det 18de Aarhundrede.

Til venstre for Indsejlingen til dette Havnebassin ses paa *Havfruegrunden* »Københavns Vartegn« med Figuren: *Leda med Svanen*. Kong *Christian IV* lod denne Figur føre fra Lund via Malmø og over Isen til København og rejse paa dette Sted 1611. Vartegnet blev borttaget 1798, da Grunden blev opmudret. Af det 1ste Christiansborg, hvis Taarn ses i Billedets Baggrund, bygget 1745 – og sammenholdt med Maleriets Pendant (Nr. 8) – kan dette tidsfæstes til ca. 1750.

Tilhører S.L.S. Vurdr. Kr. 300.–.

N.I.S. 7. »Morgen efter Slaget i Køge Bugt, 1. Juli 1677«, Maleri af *Johan Carl Neumann*, Farbroder til *Johan Jens Neumann*, se Nr. 4 og Nr. 16. Skænket til S.O.F. i 1952 af Kommandørkaptajn, *Niels Baron Iuel-Brockdorff*, RR. 1340 (f. 1878).

N.I.S. 8. Gammelt Maleri paa Træ af Søjhusbygningerne paa Arsenaløen paa Holmen af ubekendt Maler fra det 18de Aarhundrede.

Gennem Arsenalbygningernes og Christiansholms Kranens Byggeaar nærmere bestemt til Tiden 1746–1762. Maleriet, der ligesom Nr. 6 tilhører S.L.S., er gengivet i flere søhistoriske Værker. Vurdr. Kr. 300.–.

Ydervæggen

- N.I.S. 9. »Danske Orlogsskibe i det 18de Aarhundrede« malet af senere Kommandørkaptajn *Bernhard H. Grodtschilling*, RR. 126 (f. 1697, † 1776). Gave til S.L.S. fra Kunstnerens Sønneson, Kaptajn *Fraderik Grodtschilling*, RR. 729 (f. 1782, † 1820), Formand for S.L.S. 1815/16.

Skibene hører til Admiral *Gyldenløves* (General-Admiral *C.U. Greve* -, f. 1678, † 1719) Flaade. I Forgrunden t.v. Orlogsskibet PRINS CHRISTIAN (1697-1739), i Midten Fregatten LÖVENDAHL'S GALEJ (1712-1727), hvor Sekondløjtnant *Peter Wessel* - senere *Tordenskiold* - RR. 6 (f. 1690, † 1720) var Chef. Skal være det eneste samtidige (1712) Billede af dette Skib.

Om det store blaa Flag, som føres agter paa de to Skibe oplyser Orlogskaptajn *P. Holck*, RR. 1372 (f. 1888) følgende:

»Blaat Flag fra Campagnen er den kommanderendes Signal for Letning.

Ifølge den trykte Signalebog fra 1710 indgaar det blaa Flag i forskellige Signalkombinationer, hvor den kommanderende ved samtidig at gøre bestemte Sejl los, hale Skoder for, vise Kongens Flag (Orlogsflaget) fra en Mastetop o.s.v. kan tilkendegive, hvilken Eskadre eller Skib Signalet gælder, og over hvilken Bov der skal sejles.

Signalet gentages af den eller de Flagmænd, for hvis Eskadre(r) det gælder, derfor ses det kun vajende fra Flagskibe.«

Paa venstre Skib i Billedet ses tydeligt, hvorledes Orlogsflaget er halet ned og ligger ved Flagspillets Rod, medens det blaa Signalfag er hejst.

- N.I.S. 10. Paa Bordet herunder en pletteret Bordopsats skænket til S.O.F. i 1892 af en anonym Giver.
- N.I.S. 11. Maleri af General-Admiral-Lieutenant *Niels Iuel* (f. 1629, † 1697). Kopi af *H.C. Vantore* efter Maleri af *Wuchters* paa Valdemar Slot paa Taasinge. Vurdr. Kr. 500.-. Skænket til S.O.F. i 1913 af *Fritz* Lensbaron *Iuel-Brockdorff* og hans Broder, senere Kommandørkaptajn *Niels Baron Iuel-Brockdorff*, RR. 1340 (f. 1878).
- N.I.S. 12. Paa Bordet herunder et Sølvbæger med Inskription og Rids af H/S SKIRNER (1879-1916). Bægeret er i 1891 skænket til daværende Kaptajn, senere Viceadmiral *C.F. Scheller*, RR. 1173 (f. 1849, † 1917) af Postdampskibet SKIRNERS Besætning, *Scheller* førte dette Skib paa Korsør-Kiel Ruten fra 1887 til 1891. S.O.F. har modtaget Bægeret i 1939 af Overkonstruktør i Hærens tekniske Korps *G. Willadsen-Nielsen*.

N.I.S. 13. Akvarel af Linieskib i den gamle Tørdok paa Christianshavn. Malet af en ubekendt Kunstner fra det 18de Aarhundrede. Tilhører S.L.S.

»...Dokken paa Christianshavn [Strandgade Nr. 27 A] blev under Greve *Frederik Danneskiold-Samsøe* Overtilsyn anlagt af den fra Holland indvandrede, senere Kommandørkaptajn *J. H. Dumreicher*, [RR. 202, f. 1703, † 1761], og den blev 26. Maj 1739 i Kong *Christian VI's* Nærværelse indviet ved Indlægningen af Orlogsskibet *CHRISTIANUS SEXTUS* [1733-1769]. Bekostningen ved Anlægget var 229.193 Rdl. 47 Sk.... Oprindelig skete Løspumpningen ved Haandkraft, men fra 1784 benyttedes det af Kommandørkaptajn *Henrik Gerner* konstruerede Pumpeværk, der blev drevet ved Hjælp af 24 Heste, skiftevis 8 ad Gangen. Marinen afstod Dokken i 1871...« (Degenkolv).

»...Dokkens Pumpeværk blev i de senere Aar drevet af Maskineriet fra den i 1850 af Orlogsdampskibet *HEKLA* [1842-1882] ødelagte slesvig-holstenske Kanonbaad *VON DER TANN*, senere dansk Kanonbaad *STØREN* [1852-1861]...« (O. E. Holst).

N.I.S. 14. Paa Bordet herunder en Sølvpokal med Inskription: »To the Royal Naval Club, Copenhagen, from the British Channel Fleet, Sept. 1905.«

Skænket til S.O.F. i 1906 af Chefen for den britiske Kanaleskadre, Admiral *Wilson*.

N.I.S. 15. Buste paa Sokkel af Fabrikmester, Kommandørkaptajn *H. Gerner*, RR. 400 (f. 1742, † 1787), signeret og dateret 1788 af Flaadens Billedhugger, *F. C. Willerup*.

Paa Soklen læses:

1) paa Forsiden under en Laurbærkrans

Her seer du

Henrik Gerner

Hans Navn er en Lovtale

2) paa venstre Side

Fød. D : V : Juli MDCCXLI²⁴⁾

3) paa højre Side

Død d : XXVII Decbr. MDCCLXXXVII

²⁴⁾ Saavel her som paa Gravkammeret og paa Epitafiet i Holmens Kirke er Fødselsaaret, 1742, fejlagtigt angivet til 1741.

Busten tilhører S.L.S., som i 1943 modtog den som Gave fra Magister *Frits Pullich*, Hellebæk.

Da S.O.F. i Forvejen havde en tilsvarende Buste (dog uden Sokkel), blev denne i 1950 deponeret paa *Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg*, Helsingør, (omtalt med fotografisk Gengivelse af Busten i Museets Aarbog 1951, Side 10 og 13).

Nordlige Endevæg

N.I.S. 16. »Slaget i Køge Bugt 1. Juli 1677« malet 1901 af *J.J. Neumann*, Vurdr. Kr. 1500.-.

Cand. jur. *Jytte Kvorning* skriver i *Dansk Marinemaleri i det 19. Aarhundrede* (Universitets Guldmedaljeafhandling 1953) om *J.J. Neumann*: »... bedst er det Billede, der er malet til Søofficersforeningen af Gennembruddet i Køge Bugt. Hele Billedpladsen er opfyldt med kolossale Linieskibe, der ligger ganske nær til hinanden og bærer tydelige Spor af Kampen, ikke mindst i Sejlene, som er kraftigt gennemskudte, sine Steder ses andre Skibes Rigning igennem de beskadigede Steder.

Der er kun faa Farver bragt i Anvendelse, hvide og blaa/graa Toner dominerer. Udover sine tiltalende Egenskaber i malerisk Henseende, som indbringer det en hæderværdig Stilling i denne Genre, skal det være den historisk korrekte Gengivelse af Scenen...« [iflg. Albe, Statens Sjöhistoriska Museet, Stockholm].

Indkøbt i 1901 sammen med Nr. 4 i samme Sal for en Del af H. M. Kong *Christian IX's* Gave (Kr. 1000.-) i Anledning af Majstættens 80 Aars Fødselsdag den 8. April 1898.

Niels Juel har stavet sit Navn paa flere Maader. I dette Arbejde er anvendt Formen *Juel*, saadan som det ogsaa stod at læse saavel paa Fregatten, som paa Orlogsskibet N.I. Denne ældre Staveform benyttes ogsaa i Dag af Slægten til Adskillelse fra andre Slægter af samme Navn.

Som Kuriosum kan anføres, at den afdøde Kontorchef i Marineministeriet *Axel Juel* benyttede Formen *Axel Juel* som Forfatternavn.

VIII

KONTORET

- Ko. 1 og 2. Sofa og Skrivebord hører til et Møblement, som afdøde Direktør for Maskinistundervisningen, tidl. Underdirektør ved Orlogsværftet, Premierløjtnant *A. H. M. Rasmussen*, RR. 1198 (f. 1855, † 1932) lod forfærdige til sit Kontor paa Holmen af Træ fra Skibe under Ophugning, ifølge Testamentet i 1933 tilfaldet S.O.F.

Sofaen bærer Inskriptionen »DAGMAR 1861-1901« (Skruekorvet og mangeaarigt Kadetskib) og Skrivebordet: »DANNEBROG 1850-1897« (Sejllinieskib 1850-62, Panserkorvet 1864-1897). Paa Loftet haves yderligere et Bogskab med Inskriptionen: »PEDER SKRAM 1865-1897« (Panserfregat, sosat 1864).

- Ko. 3. Litografi efter Daguerreotypi af Sekondløjtnant *C. L. Wolff*, RR. 1095 (f. 1832, † 1852), skænket til S.O.F. i 1938 af Nodestikker *A. E. Andersen*.
- Ko. 4. Tegning i udskaaet Ramme af Vagerskipper *Tingsfæd* i det gamle Vagerinspektionsskib LØVENØRN (senere Kanonbaad og Inspektionsskib ABSALON, 1877-1923, dels i Søværnets, dels i Fyrvæsenets Tjeneste, senere Paketmotorskibet MATHILTE af Lemvig, nu M/S VARNÆS af Aabenraa). Billedet er tegnet i Langøre Havn af senere Kontreadmiral *G. Caroc*, RR. 1159 (f. 1845, † 1905) og i 1934 skænket til S.O.F. af Kommandørinde Drechsel, Enke efter Kommandør *C. F. Drechsel*, RR. 1191 (f. 1854, † 1927).
- Ko. 5. Litografi i Ramme efter Maleri af *A. Schiøtt* af Viceadmiral *C. C. Zahrtmann*, RR. 867 (f. 1793, † 1853). Skænket til S.O.F. i 1952 af Frøken *B. Erichsen*.
- Ko. 6. Fotografi af Maleri af senere Admiral *J. B. Winterfeldt*, RR. 335 (f. 1732, † 1821), som oprettede Stiftelsen »Trøstens Bolig«, nu i Hindegade 9, København (se Dagligstuen Nr. 8). Skænket til S.O.F. i 1905 af Baron *Zypten-Adeler* paa »Klubben«s Vegne.
- Ko. 7. Fotografi af Kontreadmiral *H. G. F. Garde*, RR. 1070 (f. 1825, † 1885), der døde som Chef for Krydserfregatten FYEN (bygget

1882) under Ophold paa Malta og begravet der. Skænket til S.O.F. af Venner og Kammerater.

Ko. 8. Fotografi af Kaptajn *H. T. Foss*, RR. 1204 (f. 1856, † 1901), indrammet og ophængt i Lokalerne ifølge Beslutning paa S.L.S.' Møde 12. 11. 1901.

Ko. 9. Statuette af Premierløjtnant *P. Willemoes*, RR. 752 (f. 1783, † 1808), skænket til S.O.F. i 1914 af *Stenders Kunstforlag*.

Kanonkuglen, som var anbragt ved Willemoes Fod, men nu mangler, faldt gennem mange Aar traditionsmæssigt paa Gulvet ved hvert Møde i de gamle Lokaler i Bredgade.

Ko. 10. Blomstermaleri malet og skænket til S.O.F. i 1898 af Hds. kgl. Hojhed Prinsesse *Marie*.

Ko. 11. Fotografi af Kopi af Maleri af General-Admiral *Cort Sivertsen Adelaer* (f. 1622, † 1675). Originalmaleriet paa Frederiksborg Slot brændte i December 1859. Skænket til S.O.F. i 1915 af Baron *C. Zypthen-Adeler*. (Se Kaminstuen, Nr. 5).

Ko. 12. Nyere Fotografi fra Christianshavns Kanal i København ved Vintertid med det gamle »Soe-Qvæst-Huus« i Baggrunden.

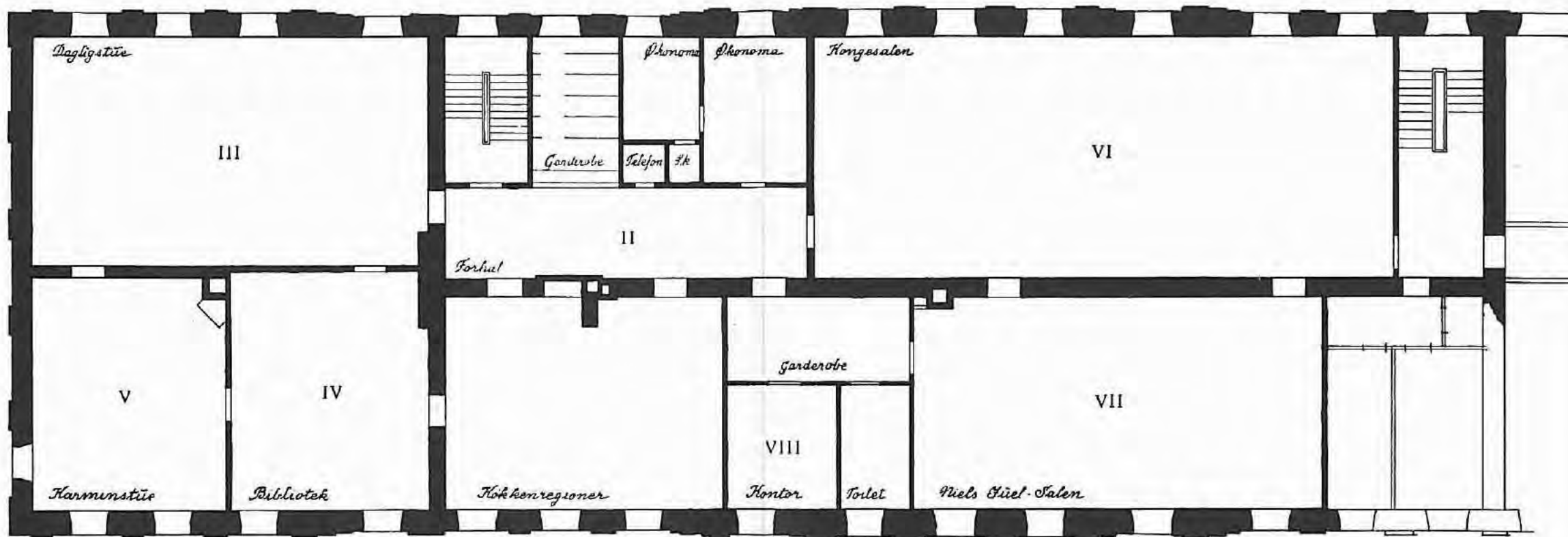
Ko. 13. Gammelt Vægur fra Spisestuen i Lokalerne, Bredgade 28.

Ko. 14. Originaltegningen til Vignet af S.O.F.s Hjørne i Odd Fellow Palæets nordre Pavillonbygning, Bredgade 28 i København. Benyttet som Illustration i Kommandør *H. E. Foss'*, RR. 1398 (f. 1892), Bog: »Søofficersforeningen gennem 75 Aar«.

PLAN OVER SØOFFICERSFORENINGENS LOKALER I

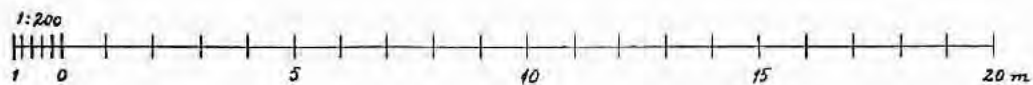
SØKVÆSTHUSET

2. ETAGE

1 Etage

Søofficersforeningens Lokaler i Søkvæsthuset.

Denne Fortegnelse er sat med Monotype
Garamond og trykt i 700 Eksemplarer paa
Offsetpapir fra De Forenede Papirfabrikker.
Det Berlingske Bogtrykkeri . København.

DETTE ER NR.

663

*Trykt i
Det Berlingske Bogtrykkeri
København`*